

UNIVERSITEIT GENT
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen
Academiejaar 2015 - 2016

SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG BIJ HOLEBI'S IN VLAANDEREN
Een exploratieve kwalitatieve studie

Masterproef voorgelegd tot het behalen van de graad van
Master in de gezondheidsvoorlichting en -bevordering

Door Maura Van Haute

Promotor: Prof. Dr. Gwendolyn Portzky

Abstract

Doel. Uit onderzoek blijkt dat holebi's in Vlaanderen vaker geconfronteerd worden met seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) in vergelijking met hetero's. Deze studie is gericht op het verwerven van inzicht in de factoren die zorgen voor dit hoger cijfer van SGG.

Methode. Om een eerste blik te krijgen in bepalende factoren voor het SGG bij holebi's werd een exploratief kwalitatief design gebruikt. Semigestructureerde interviews van 15 holebi's werden afgenomen. Deze werden via thematische analyse volgens de principes van narratief onderzoek geanalyseerd.

Resultaten. Verschillende factoren lijken een rol te spelen. Het gebrek aan maatschappelijke aanvaarding van holebi's, de losse en seksuele cultuur binnen de holebi-gemeenschap en de bijhorende feesten en darkrooms, de verschillen tussen religieuze culturen, het daten via internet, het beeld van relaties en het proces om zich te outen lijken allemaal factoren te zijn die het hoge cijfer van SGG bij holebi's kunnen verklaren.

Conclusie. Er is nood aan sensibilisering van zowel heteroseksuelen als holebi's. Er is nood aan het verspreiden van meer accurate informatie over holebi's en de leefwereld errond, meer rolmodellen die uitkomen voor hun geaardheid, meer controle binnen de gay community, meer maatschappelijke aanvaarding van holebi's door hetero's, meer laagdrempelige activiteiten binnen de holebi-organisaties, meer activiteiten zonder seksueel oogmerk en tot slot grotere bewustwording van de sekscultuur die heerst binnen de gay community.

Inhoudstafel

Abstract	2
Inhoudstafel	3
Woord vooraf	5
1 Inleiding	6
2 Literatuurstudie	8
2.1 Wat is seksueel grensoverschrijdend gedrag	8
2.2 SGG in Vlaanderen	9
2.2.1 Voor de leeftijd van 18 jaar	9
2.2.2 Na de leeftijd van 18 jaar	10
2.2.3 Seksueel functioneren	10
2.3 SGG wereldwijd	11
2.4 Risicofactoren seksueel grensoverschrijdend gedrag bij volwassen en jongeren 12	
2.4.1 Demografische factoren en persoonskenmerken	12
2.4.2 Het uitoefenen van druk	12
2.4.3 Drugs en alcohol	13
2.4.4 Toegenomen belang van het internet	14
2.4.5 De gayscène	15
2.4.6 Gebrek aan sociale steun	17
2.5 Gevolgen seksueel grensoverschrijdend gedrag bij volwassenen en jongeren 18	
2.5.1 Onveilige seks en soa's	18
2.5.2 Psychologische en fysieke problemen	18
2.5.3 Drugsproblemen	19
2.5.4 Escort	19
2.6 Seksueel misbruik bij kinderen	20
2.6.1 Seksuele revictimisatie	20
2.7 Partnergeweld	21
2.7.1 Partnergeweld bij holebi-jongeren	21
2.7.2 Partnergeweld bij volwassen holebi's	22
2.7.2.1 Verklaringen voor partnergeweld bij holebi's	23
2.8 Zoeken van hulp	23
3 Doel- en probleemstelling	25
4 Onderzoeksmethode	26
4.1 Onderzoekdesign	26
4.2 De participanten	27
4.2.1 Rekrutering van de participanten	27
4.2.2 De steekproef	27
4.3 Dataverzameling	28
4.4 Data-analyse	30
4.5 Methodologische kwaliteitscriteria	31
4.5.1 Validiteit	31
4.5.2 Betrouwbaarheid	31
4.6 Ethische overwegingen	32

5	Resultaten	33
5.1	Hoe ervaren holebi's in Vlaanderen het SGG?	33
5.1.1	Ervaringen met SGG	33
5.1.1.1	Ongepaste opmerkingen	34
5.1.1.2	SGG op het internet	36
5.1.1.3	Ongewenst seksuele zaken zien	37
5.1.1.4	Lichamelijk SGG – geen verkrachting.....	37
5.1.1.5	Verkrachting.....	38
5.1.2	Gevolgen van SGG.....	40
5.1.3	Hulpverlening.....	41
5.1.3.1	Geen aangifte bij de politie	42
5.1.3.2	Aangifte gedaan bij de politie	43
5.1.3.3	Praten met vrienden.....	44
5.2	Wat ervaren holebi's in Vlaanderen als risicofactoren voor SGG bij holebi's? .	44
5.2.1	Gebrek aan maatschappelijke aanvaarding van holebi's.....	44
5.2.2	Proces om zich te outen.....	46
5.2.3	Verschillen tussen de steden.....	47
5.2.4	Verschillen tussen culturen	48
5.2.5	De gay-cultuur.....	48
5.2.5.1	Waarden veranderen en grenzen worden verlegd.....	49
5.2.5.2	Escorteren.....	50
5.2.6	Verschillen tussen homo's en lesbiennes	51
5.2.7	Relaties	52
5.2.8	Het internet.....	53
5.2.9	Feesten.....	54
5.2.9.1	Feesten georganiseerd door holebi-organisaties	54
5.2.9.2	Feesten georganiseerd door profitorganisaties.....	55
5.2.10	Drugs en alcohol.....	56
5.3	Wat ervaren holebi's in Vlaanderen als beschermende factoren voor SGG bij holebi's?.....	56
5.4	Aanbevelingen door holebi's	58
5.4.1	Nood aan meer en betere informatie	58
5.4.2	Nood aan rolmodellen	60
5.4.3	Nood aan betere hulpverlening.....	60
5.4.4	Nood aan meer controle	61
5.4.5	Nood aan andere uitgaansgelegenheden voor holebi's.....	61
5.4.6	Nood aan mentaliteitsverandering	62
5.4.7	Nood aan verandering binnen holebi-organisaties	62
6	Discussie en aanbevelingen voor verder onderzoek	63
6.1	Bespreking probleemstelling en terugkoppeling naar literatuur	63
6.1.1	Hoe ervaren holebi's in Vlaanderen het SGG en de bijkomende hulpverlening?.....	63
6.1.2	Wat ervaren holebi's in Vlaanderen als risicofactoren voor SGG bij holebi's?.....	64
6.1.3	Wat ervaren holebi's in Vlaanderen als beschermende factoren voor SGG bij holebi's?.....	66
6.2	Methodologische overwegingen	67
6.3	Aanbevelingen voor verder onderzoek en praktijk	68
7	Conclusie.....	70
8	Literatuurlijst.....	72
9	Bijlagen	79
9.1	Bijlage 1: flyer.....	79
9.2	Bijlage 2: interview guide	80
9.3	Bijlage 3: informed consent.....	82
9.4	Bijlage 4: goedkeuring ethisch comité.....	87

Woord vooraf

Woorden schieten tekort om diegenen te bedanken die op een of andere manier geholpen hebben bij het realiseren van deze masterproef.

Dank aan ...

Prof Dr. Gwendolyn Portzky, mijn promotor, voor de begeleiding doorheen het volledige traject. De steun, motivatie en uw kritische reflecties.

De participanten, bedankt voor de openhartige gesprekken en het delen van jullie ervaringen. Zonder jullie medewerking aan deze scriptie zouden er geen inzichten verworven zijn om deze scriptie te schrijven. Bedankt voor de tijd en inzet die jullie hiervoor wouden leveren.

Mijn vader, voor de steun die hij doorheen mijn volledige schoolcarrière geleverd heeft. En in het bijzonder voor de steun bij het transcriberen van mijn interviews.

Mijn stiefmama, broer en zussen voor de steun, het geduld en het oppeppen als de motivatie even zoek was.

Mijn vrienden voor het geduld, de eeuwige steun, jullie grammaticale vakkundigheid en het inspreken van moed.

Maura Van Haute

1 Inleiding

De masterproef probeert een antwoord te formuleren op de vraag “Wat is de beleving van holebi’s in Vlaanderen rond seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG)?”.

Uit de Sexpert studie van Buysse et al. (2014) blijkt dat 21% van de holebi’s in aanraking kwam met SGG in vergelijking met 12,4% van de hetero’s. Deze discrepantie deed vragen rijzen bij de holebi-organisaties. Hierdoor werd geopteerd om een kwalitatieve exploratieve uit te voeren naar factoren die een rol spelen bij het plaatsvinden van SGG bij holebi’s. Er werden vier deelvragen geformuleerd. De eerste polst naar de ervaringen rond SGG en de hulpverlening bij de participanten. De tweede be vraagt mogelijke risicofactoren voor SGG en de derde peilt naar mogelijke beschermende factoren. De vierde probleemstelling polst tot slot naar aanbevelingen om SGG bij holebi’s te laten afnemen, geformuleerd door de holebi’s zelf.

Er is niet veel literatuur te vinden die de problematiek in Vlaanderen beschrijft. In buitenlandse literatuur wordt er wel af en toe verwezen naar de hogere prevalentie van SGG bij holebi’s en soms worden hier mogelijke verklaringen bij geformuleerd. Vaak wordt er echter slechts ingegaan op één mogelijk aspect die de discrepantie kan verklaren waardoor geen totaalbeeld verkregen wordt. Mogelijke verklarende factoren die in de literatuur werden aangehaald zijn: een hoger gebruik van alcohol en drugs bij holebi’s (Kalichman et al, 2001; Gidycz, Warkentin, Orchowski, & Edwards, 2011), de gay cultuur die meer seksueel is (Valentine & Skelton, 2003), het frequente gebruik van sociale media en applicaties (Bolding, Davis, Hart, Sherr, & Elford, 2007; Rice et al., 2012), een gebrek aan sociale steun (Vezina & Hebert, 2007) en groepsdruk (Menning & Holtzman, 2013). In de literatuur staat ook beschreven dat holebi’s minder snel klacht zullen neerleggen bij feiten van SGG (Valentine & Skelton, 2003; Donovan, Hester, Holmes, & McCarry, 2006)

Dit onderzoek is een exploratieve kwalitatieve studie. Deze is inductief van aard en zal dus eerst vanuit de data verkregen in dit onderzoek mogelijke conclusies trekken. Hierna wordt er vergeleken met de bestaande evidentie. Er wordt gekozen om met semigestructureerde interviews te werken, waardoor er ruimte is om het volledige verhaal van de participanten te horen.

Deze masterproef is in een aantal delen opgebouwd:

Er wordt gestart met een literatuurstudie waar vooral gefocust wordt op de huidige situatie rond SGG in Vlaanderen (de Sexpert studie) en de mogelijke risicofactoren en gevolgen van SGG bij holebi's. Vervolgens wordt de probleemstelling nog eens geduid. Hierna wordt de onderzoeksmethode toegelicht, er wordt ingegaan op het design, de rekrutering, de analyse van de data en de kwaliteitscriteria. Nadien worden de resultaten besproken per probleemstelling. Hierna volgt de discussie waar een antwoord op de probleemstellingen geformuleerd wordt en beperkingen van het onderzoek aangehaald worden. Als laatste wordt er een conclusie geformuleerd.

2 Literatuurstudie

2.1 Wat is seksueel grensoverschrijdend gedrag

Seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) is een moeilijk af te bakenen begrip (Janssens, 2012). Het wordt door Haas (2012) omschreven als: “gedrag of toenaderingen die seksueel van aard zijn en de grenzen van het slachtoffer overschrijden”. Het is echter moeilijk aan te geven waar die grens juist ligt. Deze grens verschilt namelijk erg van persoon tot persoon en is afhankelijk van de waarden en normen en seksuele ervaring van die persoon (Janssens, 2012).

Hellemans & Buysse (2013) omschrijven seksueel grensoverschrijdend gedrag als: “Elke situatie waarin een persoon gedwongen wordt om seksuele handelingen te stellen of te ondergaan tegen zijn/haar zin”. Seksueel grensoverschrijdend gedrag kan verschillende vormen aannemen, we kunnen een onderscheid maken tussen fysiek en niet-fysiek SGG. Voorbeelden van niet fysiek SGG zijn het ongevraagd versturen van seksueel getinte sms’jes, ongewenste seksuele opmerkingen, ongewenst krijgen van pornografisch materiaal, enzovoort. Fysiek SGG kan gaan van ongewenste aanrakingen tot ernstig lichamelijk geweld of misbruik, het slachtoffer ondergaat zonder toestemming of onder dwang seksuele handelingen (Haas, 2012; Hellemans & Buysse, 2013).

Toestemming betekent dat er met het volledige bewustzijn, zonder misverstanden en kennis hebbende van alle mogelijk gevolgen, instemming wordt gegeven. Dwang betekent dat het slachtoffer niet kan weigeren en er geen sprake is van vrijwilligheid. Dit kan komen door emotionele druk, financiële afhankelijkheid, chantage, manipulatie, enzovoort (Haas, 2012).

Er moet echter een onderscheid gemaakt worden tussen seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) en seksueel misbruik. De termen zijn niet inwisselbaar, seksueel misbruik is altijd een vorm van SGG, maar niet elke vorm van SGG is seksueel misbruik (Frans & Franck 2010; Janssens, Felten, & Frans, 2010).

Er zijn zes criteria die kunnen gehanteerd worden om op een meer consequente manier te bepalen of er al dan niet sprake is van SGG of seksueel misbruik. De eerste drie criteria bepalen of er sprake is van seksueel misbruik, deze zijn: wederzijdse toestemming, vrijwilligheid en gelijkwaardigheid. De laatste drie criteria bepalen of er sprake is van SGG, deze zijn: leeftijd- of ontwikkelingsadequaatheid, contextadequaatheid en zelfrespect. Aan de hand van deze criteria is er een vlaggensysteem ontwikkeld. Er kunnen vier categorieën

toegekend worden, een groene vlag of aanvaardbaar gedrag, een gele vlag of licht SGG, een rode vlag of ernstig SGG en een zwarte vlag of zeer ernstig SGG (Frans & Franck, 2010).

We kunnen ook vertrekken vanuit het gewenste gedrag. De WHO (2006) omschrijft seksuele gezondheid als "een toestand van fysiek, emotioneel, mentaal en sociaal welzijn in relatie tot seksualiteit; het is niet alleen de afwezigheid van ziekte, disfunctie of gebrek. Seksuele gezondheid vereist een positieve en respectvolle benadering van seksualiteit en seksuele relaties, evenals de mogelijkheid tot van het hebben van aangename en veilige seksuele ervaringen, vrij van dwang, discriminatie en geweld. Om seksuele gezondheid te bereiken en behouden, moeten de seksuele rechten van alle personen worden gerespecteerd, beschermd en vervuld." Als er niet voldaan wordt aan deze definitie kunnen we dus spreken van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

2.2 SGG in Vlaanderen

De Sexpert studie is het eerste grootschalig onderzoek naar de seksuele gezondheid in Vlaanderen. In Sexpert I werd de seksuele gezondheid van de algemene populatie nagegaan, de bevraging liep van februari 2011 tot februari 2012. In Sexpert II werd de seksuele gezondheid van holebi's en Marokkaanse en Turkse etnische minderheden bevraagd. De bevraging van de holebi's liep van november 2011 tot maart 2012 (Buysse et al., 2014).

Hieronder worden enkele resultaten uit de Sexpert studie weergegeven.

2.2.1 Voor de leeftijd van 18 jaar

Uit het valorisatierapport van de Sexpert studie blijkt dat bij de Vlaamse holebi's 27% seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) ervaren hebben en 16,6% van de Vlaamse hetero's. Vrouwelijke holebi's hebben een grotere kans om SGG te ervaren in vergelijking met mannelijke, namelijk 39% ten opzichte van 20%. Ook bij hetero's is dit het geval, namelijk 22,3% ten opzichte van 10,7%. Holebi's hebben 62,6% (relatief) meer kans op het ervaren van SGG vóór de leeftijd van 18 jaar (Buysse et al. 2014).

Holebi's worden volgens buysse, et al. (2014) het vaakst geconfronteerd met kwetsende opmerkingen (31%) en het minst vaak met verkrachting (6%) of het gedwongen kijken naar seksuele beelden (3%) . Dit is gelijklopend met hetero's, bij hen is het respectievelijk 14%,

2,3% en 2,2%. Zowel bij holebi's als hetero's is de dader voornamelijk een bekende. Holebi's worden in 50% van de gevallen herhaaldelijk geconfronteerd met SGG, bij hetero's is dit 33,5%. Respondenten uit de studie die voor de leeftijd van 18 in aanraking kwamen bleken na de leeftijd van 18 jaar vaker opnieuw in contact te komen met SGG.

2.2.2 Na de leeftijd van 18 jaar

Uit het valorisatierapport blijkt dat 15% van de +18 jarige holebi's te maken krijgt met SGG ten opzichte van 8,1% bij de Vlaamse hetero's. Ook na de leeftijd van 18 jaar hebben vrouwen meer kans op SGG zowel in de holebi- als heterogroep. Bij holebi's is dit respectievelijk 17% tegenover 13% en bij de hetero's is dit 13,8% tegenover 2,4%. Holebi's ouder dan 18 jaar hebben 85,2% (relatief) meer kans op SGG dan hetero's (Buysse et al., 2014).

Ook na de leeftijd van 18 jaar is de meest voorkomende vorm van SGG bij holebi's het krijgen van kwetsende seksuele opmerkingen (31%) en is het mist voorkomend het gedwongen worden om naar seksuele beelden te kijken (1%) en gedwongen masturberen (2%). Bij hetero's is dit hetzelfde respectievelijk 10%, 1,2% en 1,4%. Zowel bij hetero's al holebi's is de dader ongeveer in 50% van de gevallen een bekende. Het voorkomen van SGG is bij holebi's in 50% van gevallen herhaaldelijk, bij hetero's is dit slechts in 34% van de gevallen (Buysse et al., 2014).

2.2.3 Seksueel functioneren

Zowel holebi's als hetero's die slachtoffer waren van SGG hebben gemiddeld een jaar vroeger voor de eerste keer seks dan niet-slachtoffers. Ze zijn even tevreden over hun seksleven als personen die geen slachtoffer waren van SGG. Bij de holebigroep werd wel geconcludeerd dat slachtoffers van SGG meer seksuele partners hadden dan niet slachtoffers, bij hetero's werd geen verschil opgetekend (Buysse et al., 2014).

2.3 SGG wereldwijd

Rothman, Exner & Baughman (2011) zijn via een systematische review nagegaan wat de prevalentie van seksueel misbruik bij homo- en biseksuelen in de Verenigde Staten is. Ze kwamen tot de bevinding dat de prevalentie van kindermisbruik bij mannen 22,7% en 34,5% is. De prevalentie van volwassen seksueel misbruik bij mannen was 14,7% en bij vrouwen 23,2%. De prevalentie van levenslang seksueel misbruik bij mannen was 30,4% en 43,3% bij vrouwen. De prevalentie van intiem partnergeweld bedraagt bij mannen 12,1% en bij vrouwen 12,6% en de prevalentie van haat gerelateerde seksuele insulten bedraagt 14% bij mannen en 5% bij vrouwen. Rothman, Exner & Baughman (2011) kwamen tot de conclusie dat homo- en biseksuelen een verhoogd risico hebben op seksueel slachtofferschap in vergelijking met heteroseksuelen. Ook Balsam, Rothblum & Beauchaine (2005) vonden dat holebi's significant vaker geconfronteerd werden met seksueel kinder- en volwassenmisbruik in vergelijking met hetero's. Holebi's kwamen ook significant vaker in aanraking met psychologische en fysieke mishandeling door ouders, verzorgers of partners.

Menning & Holtzman (2013) kwamen tot de conclusie dat vrouwen gemiddeld een dubbel zo grote kans hebben op het ervaren van ongewenst seksueel contact, ongewenste orale seks en ongewenste pogingen tot seksueel contact in vergelijking met mannen. Als ze keken naar de verschillen tussen heteroseksuelen en homoseksuelen vonden ze enkel een verschil tussen hetero- en homoseksuele mannen maar niet tussen hetero- en homoseksuele vrouwen. Homoseksuele mannen hadden een significant grotere kans (gemiddeld vijf keer meer) om deze vormen van ongewenst seksueel gedrag te ervaren dan heteroseksuele mannen. Ook Balsam, Rothblum & Beauchaine (2005) bemerkten dat het verschil van seksueel misbruik bij holebi's en hetero's groter was bij mannen dan bij vrouwen.

2.4 Risicofactoren seksueel grensoverschrijdend gedrag bij volwassenen en jongeren

2.4.1 Demografische factoren en persoonskenmerken

Kalichman et al. (2001) beschrijven dat mannen die tijdens hun volwassen leven in aanraking kwamen met seksueel misbruik significant vaker een lager diploma hadden, een lagere socio-economische status hadden, tot een etnische minderheid behoorden en vaker hiv positief waren.

In de review van Vezina & Hebert (2007) wordt er aangegeven dat personen die de perceptie hebben dat geweld justificeerbaar is een grotere kans hebben op intiem partnergeweld. Ook een minder goede opvoeding zoals weinig affectie, harde discipline en minder ouderlijk toezicht kunnen het risico op intiem partnergeweld verhogen. Daarnaast hebben personen die aan middelengebruik doen ook een grotere kans op intiem partnergeweld.

Menning en Holtzman (2013) geven aan dat het hebben van een laag zelfvertrouwen kan zorgen voor een vergrote kans op SGG. Hierdoor gaan de slachtoffers namelijk minder snel nee durven zeggen of zich verzetten doordat ze zich schuldig voelen of de schuld bij zichzelf leggen.

2.4.2 Het uitoefenen van druk

Menning en Holtzman (2013) tonen aan dat het uitoefenen van druk een belangrijke risicofactor is voor het plaatsvinden van seksueel misbruik. Met druk wordt bedoeld het verbaal argumenteren of overhalen van het slachtoffer om seksuele handelingen te stellen tegen zijn of haar wil. Zowel homo-, bi- als heteroseksuelen hebben een grote kans (80%) om druk te ervaren tijdens een poging of feiten van seksueel misbruik. Er blijkt echter dat homo- en biseksuelen een vergrote kans hebben in vergelijking met hetero's om deze druk te ervaren. Ook Gidycs, Warkentin, Orchowski, & Edwards (2011) kwamen tot de conclusie dat het gebruik van druk een frequent gebruikt middel is om tot seksueel contact te komen in de algemene bevolking, 35% van de participanten in hun studie gaven aan dat ze druk of argumenten gebruiken om hun slachtoffers te overhalen om seks met hen te hebben.

Ondanks de conclusie dat de aanwezigheid van druk zowel bij hetero- als homoseksuelen een belangrijke factor is, zijn er verschillen in de reden waarom er aan de druk toegegeven wordt. Homo- en biseksuele mannen gaven vaker toe aan de druk of dwang omdat ze zich anders schuldig zouden voelen, een andere reden was omdat ze een zeer laag zelfbeeld hadden en dat ze van zichzelf vonden dat ze het recht niet hadden om zich te verweren. Deze manieren van toegeven aan de druk staan in contrast tot wat bij vrouwen gevonden wordt. Ongeacht de geaardheid van vrouwen gaven vrouwen aan dat ze toegaven aan de druk omdat dit hen makkelijker leek dan te blijven discussiëren, ze gaven geen redenen van laag zelfbeeld of schuld aan (Menning & Holtzman, 2013).

Ook Kalichman et al. (2001) onderzochten wat de mogelijke oorzaken voor seksueel misbruik bij mannen zijn. Uit hun steekproef van 121 mannen bleek dat 44% ongewenst seksueel contact had omdat de dader dreigde hen te verlaten. 50% verklaarde dat ze ongewenst seks hadden omdat de dader dreigde dwang te gebruiken en bij 53% was de ongewenst seksueel contact het gevolg van dwang. 37% van de mannen gaf aan dat ze met meer dan één soort van seksuele dwang in aanraking kwamen en 48% gaf aan dat ze drie keer of meer het slachtoffer waren van seksueel misbruik.

De gemiddelde leeftijd van het slachtoffer bij het eerste voorval van seksueel misbruik was 21,8 jaar, de dader was gemiddeld 29,4 jaar.

2.4.3 Drugs en alcohol

Uit onderzoek blijkt dat het gebruik van drugs een belangrijke rol kan spelen in het plaatsvinden van seksueel misbruik bij holebi's (Kalichman et al, 2001). Gidyca, Warkentin, Orchowski, & Edwards (2011) voegen naast het gebruik van drugs ook het gebruik van alcohol toe als een belangrijke risicofactor bij het plaatsvinden van seksueel ongewenst gedrag bij holebi's. Menning & Holtzman (2013) rapporteren dat bijna 50% van de respondenten (zowel hetero- als homoseksuelen) uit hun kwalitatieve studie van aangeven dat zichzelf, de dader of beiden onder invloed van alcohol of drugs waren.

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat holebi's vaker drugs en alcohol gebruiken dan heteroseksuelen (Marshall, Friedman, Stall, & Thompson, 2009; Rosario, Schrimshaw, Hunter, 2004; Mattison et al., 2001). Onderzoek van Parson, Kelly & Wells (2006) wijst uit dat homo-en biseksuele vrouwen tijdens het uitgaan in clubs vaker drugs gebruiken dan

heteroseksuele vrouwen. Mansergh et al. (2001) besluiten eveneens dat homo- en biseksuele mannen frequenter drugs gebruiken bij het uitgaan in vergelijking met hetero's. Eén vierde van de respondenten gaf aan dat ze in de loop van het jaar een overdosis hebben gehad. Er werd ook een link gevonden tussen het drugsgebruik en seksueel risicogedrag.

Ook Mattison et al. (2001) concludeerden dat het gebruik van partydrugs hoog lag, meer dan 50% van de participanten rapporteerden gebruik van alcohol en/of ecstasy en/of Special K. Naast de drugs die al aangehaald werden, worden ook poppers, crystal meth en GHB frequent gebruikt door holebi's. Alle bovenvermelde soorten drugs zorgen voor een verhoogd risico op onveilige seks.

Rosario, Schrimshaw, Hunter (2004) hebben drie hypothesen onderzocht die het verhoogd gebruik van drugs en alcohol zouden verklaren. Ze vonden geen significant effect met recente holebi-gerelateerde stressvolle situaties of een geschiedenis van kindermisbruik. Ze vonden wel een significant verband met het alcohol- en drugsgebruik van holebi's in relatie met hun outing en holebi-gerelateerde activiteiten. Zo bleek dat hun alcohol- en druggebruik steeg in de periode rond de outing en wanneer er deelname was aan holebi-gerelateerde activiteiten. Het gebruik van alcohol en drugs daalde wel terug na verloop van tijd, ook als de holebi-gerelateerde activiteiten bleven toenemen.

2.4.4 Toegenomen belang van het internet

Rice et al. (2012) geven aan dat het gebruik van internet tegenwoordig zeer gebruikelijk is voor homoseksuele mannen om partners te zoeken. Het gebruik van applicaties neemt recent in belang toe, zoals de applicatie Grindr. Grindr is een zogenaamde geosocial networking-applicatie: de gebruikers kunnen zien op welke afstand andere gebruikers zich bevinden. Personen die op het internet of via het gebruik van applicaties partners zoeken, hebben meer sekspartners dan personen die dit niet doen. Hospers, Kok, Harterink, & de Zwart (2005) geven ook aan dat het internet een populaire plaats is voor homo- en biseksuele mannen om elkaar te ontmoeten. Zo gaf 82% aan dat ze in de laatste week gechat hadden, 88% had effectief gedatet na het chatten en 89% had seks met één of meer dates, waarvan 15% onveilige seks.

Bolding, Davis, Hart, Sherr, & Elford (2007) gingen na hoe jonge homoseksuele mannen hun eerste partner ontmoeten en of dit veranderd is in de loop van de tijd. Ze vonden er tussen de jaren 1993 en 2002 een stijging was van 2,6% naar 61% bij het gebruik van internet om

partners te ontmoeten. Jonge homoseksuelen vinden dus steeds vaker hun eerste partner op het internet. Hierbij aansluitend vonden Grov, Breslow, Newcomb, Rosenberger, & Bauermeister (2014) dat homo- en biseksuele mannen het internet anders zijn gaan gebruiken in de loop van de tijd. Heden gebruiken ze het internet vaak voor seksuele doelen zoals het zoeken van seksdates, pornografie, dating, cyberseks enzovoort.

Parsons, Severino, Grov, Bimbi, & Morgenstern (2007) geven aan dat er een relatie is tussen het gebruik van het internet en obsessief-compulsieve seksuele stoornissen. Uit de studie bleek dat hoe groter het gerapporteerde gebruik van internet, hoe groter de kans dat ze hun internetgebruik problematisch vonden en hun seksleven niet meer onder controle hadden.

Ondanks dat het gebruik van internet en applicaties bij mannelijke holebi's en vooral bij jongeren zeer gebruikelijk is, brengt dit gevaren met zich mee. Zo rapporteren mannen die via het internet partners ontmoeten meer seksueel risicogedrag en hebben ze meer seksuele partners. Er is ook een verhoogde kans om fysiek geweld, verkrachtingen en emotionele stress te ervaren. Dit doordat ze zichzelf soms in gevaarlijke situaties brengen door met onbekenden af te spreken bij hen thuis of ergens anders. Er wordt getracht om deze risico's te reduceren door eerst op een publieke plaats af te spreken of een vriend op de hoogte te brengen van de afspraak, doch blijft het riskant om met een onbekende af te spreken.

Het internet biedt ook de kans om een online personage te creëren waar men ongeremd wensen/dromen kan uiten. Hierdoor heerst er soms de perceptie dat zaken die op het internet gedaan worden niet tot deze/echte wereld behoren waardoor er online risicogedrag kan plaatsvinden zoals het delen van naaktfoto's. Er zijn ook minder grenzen op het internet waardoor normen niet altijd gerespecteerd worden in bijvoorbeeld chatrooms. Dit kan resulteren in het ongevraagd verspreiden van pornografisch materiaal of ongepaste opmerkingen (Bauermeister, Giguere, Carballo-Diéguez, Ventuneac, & Eisenberg, 2010).

2.4.5 De gayscène

Valentine & Skelton (2003) onderzochten wat de invloed van de gayscène is op holebi's. De gayscène is een subcultuur en staat voor de ontmoetingsplaatsen waar homo- en biseksuelen elkaar ontmoeten. Deze ontmoetingsplaatsen kunnen onder andere clubs, bars, informatiegroepen of steungroepen zijn (Holt & Griffin, 2003).

De gay-scène kan zowel beschermend zijn voor holebi's als risico-inducerend t.o.v. SGG. De scène biedt holebi's de kans om uit de hetero-normatieve wereld te stappen waar ze zichzelf vaak niet thuis voelen. Binnen de gay-scène kunnen personen die nog maar net geout zijn informatie en steun krijgen waardoor het risico op SGG daalt

Er zijn echter ook een aantal gevaren. Zo gaan holebi's zich conformeren met de normen die gelden binnen de gay-scène aangezien ze erbij willen horen, voornamelijk jongeren zijn gevoelig aan deze nood tot conformisme. Ze gaan zich onder andere opvallend kleden zodat duidelijk is voor de buitenwereld dat ze holebi zijn, dit kan zorgen voor meer verbaal en fysiek geweld door personen die buiten de gay-scène staan (Holt & Griffin, 2003; Valentine & Skelton, 2003).

Hiernaast ervaren lesbiennes en homoseksuele mannen verschillende vormen van kwetsbaarheden binnen de gay-scène. De mannelijke gay-scène is een zeer seksuele omgeving. Mansergh et al. (2001) kwamen tot de bevinding dat twee derde van de gay-mannen die naar grote dansevenementen gingen anale of orale seks hadden.

Jonge mannen die voor de eerste keer in de gay-scène komen, krijgen vaak veel seksuele aandacht en dit meestal door oudere mannen. Dit komt doordat binnen de gay-scène het uiterlijk zeer centraal staat (jonge lichamen zijn erg gewenst) en omdat jonge mannen minder kans hebben om HIV positief te zijn. Ook bleek dat deze jonge mannen, die nog maar net in de gay-scène komen, vaak de zelfzekerheid ontbreken om nee te zeggen en hierdoor ongewenste en veelal onveilige seks hebben. Dit tekort aan zelfzekerheid wordt vaak versterkt doordat het merendeel van de mannen niet voorbereid is op een dergelijke seksuele atmosfeer. Het coming-out proces kan dus een indirecte risicofactor zijn voor onveilige seks. Een betere seksuele educatie voor holebi's is nodig (Valentine & Skelton, 2003; Rosario, Schrimshaw, & Hunter, 2006).

Valentine & Skelton (2003) beschrijven dat, in tegenstelling tot homomannen, lesbiennes meestal een eerste seksuele ervaring hebben met een leeftijdsgenoot en ze minder losse flirts en seksuele contacten hebben: ze gaan heel snel over tot een vaste relatie. Ze beschrijven de lesbische scène als domino's: als een nieuw persoon in de groep komt, start deze een relatie met een reeds bezette vrouw waardoor het evenwicht verstoort is en alle koppels hervormd worden. Dit denkbeeld zorgt voor een grotere kans bij lesbiennes om vast te zitten in een ongezonde relatie met eventueel SGG, omdat een koppel snel isoleert eenmaal er een relatie is gevormd. Ristock (2003) vond in zijn studie dat lesbiennes het vaakst misbruikt werden in

hun eerste relatie. Deze relatie was in tegenstelling tot wat Valentine & Skelton (2003) beschreven, vaak met een vrouw die al langer in de gayscène vertoeft en/of ouder is.

Tot slot kan de gayscène voor zowel homoseksuele mannen als lesbiennes een gevaar bieden doordat ze zich kenbaar maken als holebi. Dit kan zorgen voor haatmisdaden of misbruik door bijvoorbeeld personen met homofobie (Valentine & Skelton, 2003; Herek, Cogan & Gillis, 2002).

Menning en Holtzman (2013) rapporteren dat in 70% van de gevallen misbruik plaatsvindt in een privéruimte. Echter maken het slachtoffer en de dader meestal vooraf contact in een openbare ruimte zoals op een feest. De gayscène is voor daders van SGG dus een tool die het makkelijker maakt om slachtoffers te ontmoeten.

2.4.6 Gebrek aan sociale steun

Vezina & Hebert (2007) beschrijven het een gebrek aan sociale steun door familie of vrienden en de gevolgen die hiermee gepaard gaan, voor een verhoogde kans op seksueel misbruik zorgen.

Uit onderzoek blijkt dat de helft van de holebi's een negatieve reactie krijgt van familie wanneer ze zich outen als homo- of biseksueel. In de Verenigde Staten wordt tot 26% van de holebi-jongeren uit het huis gezet en 33% van de jongeren wordt fysiek aangevallen door hun ouders wanneer ze zich outen als holebi (Ray, 2006; Ryan, Huebner, Diaz, & Sanchez, 2009). Het ervaren van familiale afwijzing staat in verband met een verhoogde kans op suicide, depressie, druggebruik en onveilige seks. Dit staat op zijn beurt in verband met een verhoogde kans op SGG (Ryan, Huebner, Diaz, & Sanchez, 2009; Vezina & Hebert, 2007).

Uit een bevraging van holebi-jongeren in de Verenigde Staten in 2006 bleek dat 60% zich onveilig voelde op school door hun geaardheid (Kosciw, Diaz, 2006). Hierbij aansluitend vonden Andersen & Blosnisch (2013) dat holebi-jongeren vaker in aanraking kwamen met peer-slachtofferschap zoals pesten. Freedner, Freed, Yang, & Austin (2002) kwamen tot de bevinding dat een groot aantal holebi-jongeren sociale isolatie, verbale en fysieke intimidatie en geweld ervaren op school en in hun gemeenschap.

Mays & Cochran (2001) concludeerden dat homoseksuelen meer in aanraking kwamen met discriminatie dan heteroseksuelen. Dat heeft een negatief effect op hun kwaliteit van leven van.

Ook binnen de gayscène kunnen holebi's gediscrimineerd worden en weinig steun ervaren. Dit is vooral het geval bij transgenders en biseksuelen. Dit zijn twee minderheidsgroepen die zowel in de heterowereld als de holebiwereld vaak uit de boot vallen. Hierdoor zijn er veel biseksuelen die niet voor hun geaardheid durven uitkomen en zich binnen de holebiwereld als homo of lesbienne uiten en in de heterowereld als heteroseksueel (Valentine & Skelton, 2003).

2.5 Gevolgen seksueel grensoverschrijdend gedrag bij volwassenen en jongeren

2.5.1 Onveilige seks en soa's

Homo- en biseksuele mannen die het slachtoffer geweest zijn van seksueel misbruik hadden meer kans om onveilige seks te hebben met hun partners. Ze hadden ook meer kans om in de laatste zes maand twee of meer keer onveilige seks te hebben. Daarnaast was er een significant grotere kans dat deze mannen rapporteerden angst te hebben om aan hun partner te vragen of ze een condoom willen aandoen (Kalichman et al., 2001).

Het slachtoffers zijn van seksueel kindermisbruik en de gevolgen hiervan (laagzelfbeeld, angst, drugs en alcoholgebruik) verhoogt de kans risicovol gedrag zoals onveilige seks en meerdere bedpartners (Rosario, Schrimshaw, & Hunter, 2006; Leserman, 2005; Jina & Thomas, 2013).

Onveilige seks bij seksueel misbruik kan leiden te ongewilde zwangerschappen (Jina & Thomas 2013; Campbell, 2002).

Grov et al. (2007) vonden dat intentionele onveilige seks (barebacking) bij homo- en biseksuele mannen aan het stijgen is, dit door het toegenomen belang van het internet om seksdates te vinden. Barebackers spenderen meer tijd op het internet op zoek naar een sekspartner, HIV positieve barbackers het meest.

2.5.2 Psychologische en fysieke problemen

In de Sexpert studie wordt beschreven dat mogelijke gevolgen van SGG een verminderd fysiek en mentaal welzijn zijn, zoals angst, depressie, verminderde zelfwaarde of persoonlijkheidsstoornissen. Er kan ook een verminderd seksueel functioneren optreden zoals

onder ander andere meer seksueel risicogedrag, seksuele revictimisatie en er kunnen relationele problemen optreden (Hellemans & Buysse, 2013; Buysse et al., 2014).

Menning & Holtzman (2013) geven aan dat slachtoffers van seksueel misbruik melden dat ze zich beschaamd, schuldig en vuil voelen en dat ze gevoelens van zelfhaat hebben door het insult.

Er kan ook geconcludeerd worden dat slachtoffers van seksueel misbruik een groter risico hebben op verschillende psychologische en fysieke problematieken. Bij slachtoffers van seksueel misbruik is er een grotere kans op suïcidaal gedrag, angsten, fobieën, depressie en paniekstoornissen. Op fysiek vlak hebben slachtoffers van seksueel misbruik meer kans op gastro-intestinale klachten zoals buikpijn, meer kans op gynaecologische klachten zoals pijn bij het vrijen, meer kans op hoofdpijn en chronische aandoeningen (Leserman, 2005; Jina & Thomas, 2013; Campbell, 2002). Leserman (2005) geeft aan dat een verleden van SGG door de medische wereld vaak niet gekend is en daardoor deze klachten niet aan het SGG gekoppeld worden. Het is echter belangrijk om een verleden van SGG na te gaan, omdat er een relevant verband bestaat tussen suïcide, depressie en SGG.

2.5.3 Drugsproblemen

Er is al vermeld dat het gebruik van drugs een risicofactor is bij het plaatsvinden van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Echter blijkt uit onderzoek dat het voorkomen van SGG ook de oorzaak kan zijn voor het ervaren van middelmisbruik. Uit het onderzoek van Kalichman et al. (2001) blijkt dat mannen die een geschiedenis hebben van ongewenst seksueel contact significant vaker in aanraking kwamen met drugs, meer bepaald met crack, cocaïne en poppers. Hierbij aansluitend hebben mannen die in het verleden seksueel misbruikt werden een behandeling gekregen voor hun druggebruik (Kalichman et al., 2001). Ook Leserman (2005) geeft aan dat slachtoffers van seksueel misbruik een groter risico hebben om drugs en alcohol te misbruiken.

2.5.4 Escort

Kalichman et al., (2001) kwamen tot het besluit dat er een associatie is tussen mannen die een geschiedenis hebben van seksueel misbruik en het hebben van seks voor geld en/of drugs. Ook Parsons, Bimbi, Koken, & Halkitis (2005) concludeerden dat een geschiedenis van seksueel kindermisbruik een risicofactor is om later in de prostitutie te gaan. 28,3% van de

participanten (escorts) in hun studie rapporteerden dat ze een verleden hadden van seksueel kindermisbruik als minderjarige. Er was ook een grote kans dat ze van een etnische minderheid waren, biseksueel en top. Top staat voor de voorkeur om als man tijdens de gemeenschap te penetreren en niet te ontvangen.

Valentine & Skelton (2003) geven aan dat de gayscène voor jongeren een risicovolle omgeving kan zijn om in de escort business terecht te komen. Er is een significante overlap tussen de gayscène en de prostitutie. Welgestelde oudere mannen gaan in de gayscène jongeren oppikken om seks te hebben tegen betaling.

2.6 Seksueel misbruik bij kinderen

Er is een groeiende consensus over het feit dat homo- en biseksuelen vaker het slachtoffer zijn van seksueel kindermisbruik, fysiek kindermisbruik en emotionele mishandeling in vergelijking met hun heteroseksuele peers.

Tegen de verwachtingen in worden biseksuelen even vaak of vaker het slachtoffer van kindermisbruik als homoseksuelen. Men zou verwachten dat deze cijfers lager liggen dan homoseksuelen daar verwacht wordt dat biseksualiteit makkelijker te verbergen is. Een verklaring voor deze cijfers is het feit dat biseksuelen een dubbele discriminatie ondervinden. Ze kunnen zowel door heteroseksuelen als homoseksuelen gediscrimineerd worden (Andersen & Blosnich, 2013; Zou & Andersen 2015).

2.6.1 Seksuele revictimisatie

Uit onderzoek blijkt dat kinderen die in aanraking kwamen met seksueel misbruik tijdens de kinderleeftijd, een verhoogd risico hebben om opnieuw in aanraking te komen met seksueel misbruik. Dit geldt voor zowel hetero-, homo- als biseksuelen.

Personen die zowel kinder- als volwassenmisbruik meemaakten hebben te kampen met hogere cijfers van psychologische problemen, suicidaliteit, alcoholgebruik, automutilatie en druggebruik (Balsam, Lehavot, Beadnell, 2011; Beitchman et al., 1992). Deze gevolgen komen overeen met de gevolgen van SGG die reeds besproken werden. Ook Kalichman et al. (2001) beschrijft dat een geschiedenis van kindermisbruik de kans op misbruik tijdens de volwassen leeftijd aanzienlijk verhoogt.

2.7 Partnergeweld

Het is moeilijk om een eenduidige betekenis te koppelen aan de term partnergeweld, ook wel huishoudelijk geweld genoemd. Deze term bevat alle incidenten van controlerend, dwingend, bedreigend, gewelddadig of seksueel gedrag. Dit omvat dus zowel emotioneel, seksueel, psychologisch, financieel en fysiek misbruik zoals geweld tussen personen die een relatie hebben (Lewis, Fremouw, 2001; Home Office, 2013).

2.7.1 Partnergeweld bij holebi-jongeren

Jongeren die zich als holebi identificeren komen significant vaker in aanraking met alle types van partnergeweld. 43% van de holebi-jongeren rapporteerde het slachtoffer te zijn van fysiek partnergeweld, 59% van psychologisch partnergeweld, 37% van internet datinggeweld en 23% rapporteerde het slachtoffer te zijn seksueel geweld binnen de partnerrelatie. Bij de heterogroep was dit respectievelijk 20%, 25%, 12% en 2%. Als we kijken naar het percentage van holebi's die aangeven dat ze dader waren van partnergeweld, waren er gelijkaardige bevindingen.

Als we tot slot kijken bij wie partnergeweld het vaakst voorkomt, blijkt dit de groep van transgenders te zijn gevolgd door vrouwen en als laatste mannen (Dank, Lachman, Zweig, & Yahner, 2014).

Er zijn volgens Vezina & Hebert (2007) enkele risicofactoren voor jongeren om partnergeweld te ervaren. Deze zijn depressie, suïcidale gedachten, familiale mishandeling en misbruik, gebrek aan sociale steun en acceptatie, slechte schoolresultaten en middelengebruik. Dank, Lachman, Zweig, & Yahner (2014) verklaren dat deze factoren ook vaak terug te vinden zijn bij holebi's wat zou kunnen verklaren waarom deze groep vaker geconfronteerd wordt met partnergeweld.

In tegenstelling tot bovenstaande bevindingen kwamen Freedner, Freed, Yang, & Austin (2002) tot de bevinding dat er in het algemeen geen significant verschil is tussen hetero's en holebi's bij het voorkomen van partner- en datinggeweld.

2.7.2 Partnergeweld bij volwassen holebi's

Kalichman et al., (2001) vonden dat mannen met een verleden van seksueel misbruik meer kans hadden om fysiek geweld te ervaren van hun partner. Donovan, Hester, Holmes, & McCarry (2006) geven aan dat 40,1% van de vrouwelijke holebi's die deelnamen aan hun studie in het Verenigd Koninkrijk en 35,2% van de mannelijke holebi's, meldden dat ze partnergeweld ervaren hadden. Ondanks dat de cijfers niet volledig representatief zijn, toont dit toch aan dat er een aanzienlijk deel van de holebi-populatie met partnergeweld in aanraking komt.

Volgens Henderson (2003) kwam bijna een kwart van de vrouwelijke holebi's (22%) en bijna een derde van de mannelijke holebi's (29%) in aanraking met een bepaalde vorm van partnergeweld.

Donovan, Hester, Holmes, & McCarry (2006) geven aan dat het percentage van participanten die seksueel misbruik ervoeren binnen de relatie, gelijklopend is met dit van fysiek geweld. 40,5% van de participanten had ooit seksueel misbruik ervaren binnen de relatie en 21,3% binnen de laatste 12 maanden. Er was een belangrijk gendersverschil, mannelijke holebi's hadden significant meer kans om seksueel misbruik binnen de relatie te ervaren dan vrouwelijke holebi's. Ook bleek dat mannen minder snel zullen zeggen dat ze verkracht zijn maar eerder zullen spreken over seksuele handelingen onder dwang. Hierdoor kan het cijfer van verkrachtingen bij mannelijke holebi's onderschat zijn.

In de studie van Henderson (2003) lagen de cijfers van seksueel misbruik lager. Uit zijn studie blijkt dat 18,3% van de vrouwelijke en 22% van de mannelijke holebi's het slachtoffer was van seksueel misbruik binnen de relatie. Dit is gelijklopend met de cijfers rond partnergeweld binnen heterorelaties van man naar vrouw. De meerderheid van de holebi's vindt dat er geen verschil is tussen partnergeweld in holebi- en heterorelaties. Holebi's die aangeven dat er wel een verschil is, geven aan dat dit partnergeweld vaak verdoken wordt en daardoor minder erkend wordt (Donovan, Hester, Holmes, & McCarry, 2006). Ook Ristock (2003) concludeert in zijn studie dat lesbiennes evenveel of meer het slachtoffer zijn van misbruik binnen de relatie in vergelijking met hetero's.

De impact die het seksueel misbruik binnen de relatie had, was voor mannen en vrouwen in het algemeen gelijklopend maar met enkele significante verschillen. Zo gaven vrouwen vaker aan dat ze door het misbruik harder werkten aan hun relatie en wilden zorgen dat hun partner

gelukkig is. Dit voornamelijk zodat hun kinderen geen impact zouden ervaren van de relatieproblemen. Mannen daarentegen willen dat hun partner zich geliefd en gewaardeerd voelt en zullen hieraan werken (Donovan, Hester, Holmes, & McCarry, 2006).

2.7.2.1 Verklaringen voor partnergeweld bij holebi's

Een oorzaak van partnergeweld binnen holebi-relaties kan zijn dat personen die voor het eerste een relatie hebben met iemand van de zelfde sekse nog maar weinig zelfvertrouwen hebben en evenmin vertrouwenspersonen, rolmodellen of sociale controle. Een andere oorzaak kan zijn dat het sociale leven en het netwerk van vrienden van het slachtoffer zodanig gecontroleerd wordt door de partner (dader) omdat deze zich niet wil outen of tonen dat hij/zij een relatie heeft. Hierdoor is er geen sociale controle meer en kan partnergeweld sneller plaatsvinden (Donovan, Hester, Holmes, & McCarry, 2006; Harvey, Mitchell, Keeble, McNaughton Nicholls, & Rahim 2014). Een andere reden kan zijn dat de dader dreigt het slachtoffer te outen en zo controle houdt over zijn of haar partner (Harvey, Mitchell, Keeble, McNaughton Nicholls, & Rahim 2014; Ard & Makadon, 2011).

2.8 Zoeken van hulp

Valentine & Skelton (2003) geven aan dat slachtoffers van haatmisdaden vaak schrik hebben om naar de politie te gaan. Dit omdat ze schrik hebben voor een vijandige reactie van de politie, zich te moeten outen tijdens het proces in de rechtbank of omdat ze een overtreding van de wet hadden begaan door bijvoorbeeld seks te hebben in het openbaar. Door de onderrapportage ervan zijn deze misdaden een onderschat probleem.

Donovan, Hester, Holmes, & McCarry (2006) geven aan dat er erg weinig slachtoffers zijn van partnergeweld die dit aangeven of er met iemand over praten. De slachtoffers vonden vaak dat ze hun problemen zelf moesten oplossen. Ook Henderson (2003) beschrijft dat slechts een klein percentage van de slachtoffers dit aangeeft. Slechts 13,1% van de vrouwelijke en 18,8% van de mannelijke holebi's ging naar de politie om het misbruik te melden.

Dank, Lachman, Zweig, & Yahner (2014) stellen daarentegen vast dat een grotere proportie van de holebi-jongeren hulp zocht na het plaatsvinden van partnergeweld. Freedner, Freed,

Yang, & Austin (2002) vonden geen significant verschil in het zoeken van hulp tussen homoseksuelen en heteroseksuelen.

Harvey, Mitchell, Keeble, McNaughton Nicholls, & Rahim (2014) beschrijven een aantal oorzaken waarom holebi's en transgenders moeilijkheden kunnen ondervinden bij het zoeken van hulp. Een eerste mogelijke oorzaak is dat ze geen kennis hebben rond misbruik binnen de holebi-gemeenschap. Ze hebben het beeld dat holebi-relaties open en zorgzaam zijn, met meer gelijke rechten. Hierdoor gaan ze minder snel hun eigen ervaringen als misbruik identificeren daar ze zich willen confirmeren met de gemeenschap. Een andere oorzaak is dat er te weinig kennis is over waar holebi-vriendelijke hulp kan verkregen worden, welke organisaties er bestaan en hoe men deze kan contacteren. Een derde reden is dat sommige holebi's zichzelf nog niet geaccepteerd hebben als holebi. Als ze hulp zoeken moeten ze zichzelf outen wat voor sommigen een extra drempel kan zijn. Een vierde reden is dat ze de schuld bij zichzelf leggen. Daarnaast kan het dreigen door de partner om het slachtoffer te outen een reden zijn om geen hulp te zoeken. Tot slot kan de schrik om andere vormen van misbruik te ervaren door iemand anders dan de initiële dader doordat men hulp zoekt, een rol spelen om geen hulp te zoeken. Zo kan er schrik zijn om door hun geaardheid aangevallen te worden en dat de politie of andere hulpverleners de kant kiezen van de dader.

3 Doel- en probleemstelling

Vooraleer de onderzoeksmethode toe te lichten, wordt er stilgestaan bij de doel- en probleemstelling van het onderzoek.

Deze studie tracht in eerste instantie inzicht te verwerven in de processen die zorgen voor het hoge cijfers van SGG bij holebi's. Holebi's hebben namelijk 73,9% meer kans om geconfronteerd met SGG in vergelijking met hetero's (Buysse et al., 2014). Hierbij zal er via interviews getracht worden om inzichten te krijgen in de beleving van de participanten rond SGG en hoe hun ervaring met de hulpverlening was. Aan de hand van hun verhalen zal er gepeild worden naar mogelijke risicofactoren en mogelijke beschermende factoren voor SGG bij holebi's. Tot slot zal er op het voorgaande verder gebouwd worden om inzicht te krijgen in welke factoren holebi's aangeven die SGG bij holebi's kunnen doen dalen.

Door de inzichten, ervaringen en noden die de participanten aangeven wordt met dit onderzoek gepoogd een beter begrip te creëren rond de beleving van SGG bij holebi's en wat mogelijke aanbevelingen zijn vanuit de holebi's zelf. Er wordt getracht een referentiekader te bieden om een beter preventiebeleid op te stellen. Een preventiebeleid dat afgestemd is op de noden die de holebi's zelf aangeven.

De onderzoeksvragen voor deze studie betreffen:

- Wat is de beleving van holebi's in Vlaanderen rond seksueel grensoverschrijdend gedrag?
 - Hoe ervaren holebi's in Vlaanderen het SGG en de bijkomende hulpverlening?
 - Wat ervaren holebi's in Vlaanderen als risicofactoren voor SGG bij holebi's?
 - Wat ervaren holebi's in Vlaanderen als beschermende factoren voor SGG bij holebi's?
 - Wat geven holebi's aan als factoren die voor een daling van het SGG bij holebi's in Vlaanderen kan zorgen?

4 Onderzoeksmethode

4.1 Onderzoeksdesign

Er werd gekozen voor een kwalitatief onderzoeksdesign volgens de benadering van het narratief onderzoek.

Denzin & Lincoln (1994) beschrijven dat “kwalitatief onderzoek een multi-methodologisch onderzoek is, wat een interpretatieve, naturalistische benadering van het onderwerp met zich meebrengt. Kwalitatieve onderzoekers zullen dus zaken onderzoeken in hun natuurlijke omgeving, betekenis proberen verlenen van aangelegenheden, of verschijnselen proberen te interpreteren door de betekenissen die mensen hen aanreiken.” Jackson, Drummond, & Camara (2007) beschrijven kwalitatief onderzoek als volgt: “kwalitatief onderzoek houdt zich in eerste instantie bezig met de ervaringen van mensen te begrijpen op een humanistische en interpretatieve manier.” Ook Holloway & Wheeler (2013) geven aan dat “kwalitatief onderzoek focust op de manier waarop personen betekenis geven aan hun ervaringen en de wereld waarin ze leven. Kwalitatieve onderzoekers exploreren het gedrag, gevoelens en ervaringen van personen en wat er in de kern van hun leven ligt.”

Narratief onderzoek vertrekt vanuit verhalen. Verhalen zijn reflecties van de ervaringen van personen en de betekenissen die ze geven aan deze ervaringen. Narratief onderzoek kan goed gebruikt worden om toegang te krijgen tot gevoelens, gedachten en ervaringen om deze vervolgens verder te analyseren (Holloway & Wheeler, 2013; Clandinin & Rosiek, 2007).

Bovenstaande definities illustreren waarom er gekozen werd voor een kwalitatief onderzoeksdesign volgens het narratief onderzoek. Om na te gaan waarom holebi's vaker geconfronteerd worden met SGG moet er diep ingegaan worden op hun ervaringen, gevoelens en de betekenissen die ze verlenen aan verschillende gebeurtenissen. De data werd verzameld aan de hand van semigestructureerd interviews. Door het gebruik van interviews kan de participant zijn volledige verhaal doen en is het mogelijk om door te vragen op elementen uit zijn/haar verhaal om tot diepte-inzichten te komen.

Deze materproef is exploratief van aard. Er werd gestart met een brede vraag: Wat is de beleving van holebi's in Vlaanderen rond seksueel grensoverschrijdend gedrag?

Naarmate het onderzoek vorderde, konden meer subvragen gecreëerd worden. Deze peilden specifiek naar bijvoorbeeld mogelijke risicofactoren, problemen en positieve elementen bij de hulpverlening die reeds in voorgaande interviews aan bod kwamen.

4.2 De participanten

4.2.1 Rekrutering van de participanten

De participanten werden gerekruteerd via magazines, nieuwsbrieven en social media-platformen van holebi-organisaties. Er werd een informatiebrief verspreid waar een korte uitleg over het onderzoek te vinden was en op welke manier kon geparticipeerd worden (zie bijlage 1). Daar een van de inclusiecriteria ‘holebi’ een onzichtbaar kenmerk is, werd gekozen voor een non probability sample met name via convenience sampling. Participanten die interesse hadden om deel te nemen en aan de inclusiecriteria voldeden, konden via mail contact opnemen. Er werd hen extra informatie aangeboden indien nodig en vragen werden beantwoord. Indien na dit eerste contactmoment de participant nog steeds interesse had tot deelname, werd een plaats en tijdstip afgesproken volgens voorkeur van de participant om het interview af te nemen. Daar het onderzoek een gevoelig onderwerp betreft, waren er in eerste instantie niet veel personen bereid om deel te nemen aan het onderzoek. Hierdoor werd beslist om ook gebruik te maken van snowball sampling: op deze manier werden zoveel mogelijk potentiële deelnemers bereikt. Er werd geopteerd om een steekproefomvang van 15 participanten te hanteren. Dit omdat het een exploratieve studie is waar verder op gebouwd kan worden en 15 interviews binnen een thesis haalbaar zijn.

4.2.2 De steekproef

Alle holebi's woonachtig in Vlaanderen, die Nederlands spreken en ouder dan 18 jaar zijn kwamen in aanmerking tot deelname aan deze studie. Het ervaren hebben van SGG werd niet als een inclusie criterium vooropgesteld. Dit omdat ook beschermende factoren in kaart gebracht worden en het mogelijk is dat ook deze groep relevante informatie heeft.

Er deden zeven vrouwen, zeven mannen en twee transgendervrouwen mee aan het onderzoek. De leeftijd range varieerde van 20 jaar tot 59 jaar. De helft van de participanten gaf voor het interview aan dat ze niet in aanraking kwamen met SGG. Eenmaal gestart werd met het afnemen van de interviews bleek dat alle participanten die voorafgaand aangaven dat ze nog

nooit met SGG in contact kwamen, hiermee toch in bepaalde mate mee geconfronteerd waren. In tabel 1 worden de kenmerken per persoon gespecificeerd. Er werd één vrouw niet geïncludeerd: zij bleek bij de ontmoeting niet in Vlaanderen woonachtig te zijn, zij werd ook niet in de tabel opgenomen.

Tabel 1

	Geslacht	Leeftijd	Provincie	Partner	SGG	Seksuele voorkeur
1	Vrouw	27	Oost-Vlaanderen	Ja	Nee	Lesbisch
2	Vrouw	25	Oost-Vlaanderen	Ja	Nee	Lesbisch
3	Man	59	Antwerpen	Ja	Ja	Homoseksueel
4	Man	31	Antwerpen	Ja	Nee	Homoseksueel
5	Man	48	West-Vlaanderen	Ja	Nee	Homoseksueel
6	Man	20	West-Vlaanderen	Ja	Ja	Homoseksueel
7	Vrouw	20	West-Vlaanderen	Nee	Nee	Lesbisch
8	Vrouw	24	Oost-Vlaanderen	Ja	Nee	Lesbisch
9	Transvrouw	32	Oost-Vlaanderen	Nee	Ja	Lesbisch
10	Man	25	Oost-Vlaanderen	Nee	Nee	Homoseksueel
11	Vrouw	25	Oost-Vlaanderen	Ja	Ja	Lesbisch
12	Transvrouw	23	West-Vlaanderen	Nee	Ja	Lesbisch-heteroflexibel
13	Man	39	Brussel	Nee	Ja	Biseksueel
14	Vrouw	24	West-Vlaanderen	Nee	Nee	Biseksueel
15	Man	53	West-Vlaanderen	Nee	ja	Homoseksueel

4.3 Dataverzameling

De dataverzameling liep van oktober 2015 tot maart 2016. Data werd verzameld aan de hand van semigestructureerde interviews. Er werd een interviewgide opgesteld die doorheen het onderzoek aangepast werd aan de nieuwe bevindingen uit voorgaande interviews en literatuur (zie bijlage 2). De interviews startten altijd met een korte inleiding waar nog eens uitgelegd werd wat het onderzoek juist inhoudt en hoe het interview zal verlopen. Na deze korte uitleg

werd ook steeds een informed consent ondertekend (zie bijlage 3). Hiermee bevestigen de participanten dat ze akkoord gaan dat het volledige interview met een voice-recorder opgenomen en bewaard wordt, dat ze op de hoogte zijn dat ze op elk moment mogen stoppen met het interview en dat alles anoniem is. En tot slot bevestigen ze ermee dat ze op de hoogte zijn van het doel en inhoud van het onderzoek en dat ze vrijwillig deelnemen. Voor het aanvatten van het interview, werd er altijd nog gepolst of de participant vragen of bedenkingen heeft.

Het interview werd steeds aangevat met een open vraag. Tijdens de interviews werd geluisterd naar het verhaal van de participanten rond het SGG die ze meegemaakt hadden. Indien ze aangaven dat ze nog nooit met SGG in contact kwamen werd gevraagd wat hun visie was rond SGG. Door hierop door te vragen bleken alle participanten toch een of andere vorm van SGG te hebben ervaren. Er werd aan de hand van open vragen gepeild naar de omstandigheden van het SGG, wat de mogelijke risicofactoren en/of beschermende factoren waren en hoe de hulpverlening ervaren werd. Ook werd er gevraagd naar welke initiatieven er volgens hen kunnen zorgen voor een daling van SGG.

Tijdens de interviews werden de participanten zoveel mogelijk aan het woord gelaten. Door het gebruik van een semigestructureerd interview met open vragen konden de participanten zelf nog een invulling geven aan het interview en konden ze hun eigen beleving schetsen. Op deze manier kon een gedetailleerd beeld verkregen worden van de ervaringen rond SGG bij de participanten.

Acht interviews vonden plaats bij de participanten thuis, één interview vond plaats op het werk van de participant na de werkuren in een bureau. Eén interview vond plaats in een studentenhome, één interview vond plaats in een café en vier interviews werden afgenomen bij de onderzoeker thuis. Er werd steeds gezorgd voor voldoende privacy en er werd gevraagd aan de participanten om het interview alleen te doen. Dit omdat de participanten open zouden kunnen praten en niet beïnvloed werden door de aanwezigheid van derden. De interviews duurden gemiddeld 90 minuten.

4.4 Data-analyse

De interviews werden volgens het true verbatim-principe uitgetypt, de interviews werden dus letterlijk neergeschreven met alle details, ook haperingen en non-verbale geluiden (Holloway & Wheeler, 2013). Vlak na het interview werden de eerste bedenkingen opgeschreven over de inhoud van het gesprek maar ook over het verloop van het interview. Alle interviews werden meermaals gelezen om meer inzicht te krijgen in het verhaal van de participant.

De interviews werden via het programma Nvivo, een software voor analyse van kwalitatieve data, gecodeerd volgens het principe van thematische analyse. Thematische analyse betekent dat verschillende thema's uit het verhaal uitgelicht worden. Het verhaal wordt als een geheel bekeken maar door het op te delen in verschillende thema's of units wordt er gezocht naar de kern van het verhaal (Holloway & Wheeler, 2013). Braun & Clarke (2006) en Vaismoradi, Turunen, & Bondas (2013) geven aan dat een thematische analyse een flexibele en nuttige methode is binnen kwalitatief onderzoek. Ook stellen ze dat er twee vormen van thematische analyse zijn. Een vorm die vertrekt vanuit de data zelf (inductief) en een vorm die vertrekt vanuit bestaande theoretische concepten (deductief). In deze masterproef wordt er voor de codering en analyse vertrokken vanuit de inductieve vorm, er wordt eerst naar de data zelf gekeken. Vervolgens worden ook theoretische concepten erbij gehaald en is er dus een samenvloeiing van de inductieve en deductieve methoden.

In deze masterproef werden de zes fasen van een thematische analyse die Braun & Clarke (2006) beschrijven gevolgd, respectievelijk: jezelf bekend maken met de data – eerste codes ontwikkelen – thema's zoeken – thema's reviewen – thema's benoemen en definiëren – een rapport produceren. Ze geven ook aan dat dit geen lineair proces is maar er kan teruggekeerd worden naar vorige stappen zo vaak als nodig. Om tot kwalitatieve resultaten te komen was er een constante wisselwerking tussen de data, de codes, de gevonden thema's, de tussentijdse analyses en de memo's waardoor deze voortdurend aangepast konden worden aan nieuwe bevindingen.

Na de eerste acht interviews werd er een tussentijdse analyse gemaakt met voorlopige resultaten, die besproken werd met de promotor. Na het vijftiende interview werden de tussentijdse resultaten herbekeken en aangepast aan de nieuwe bevindingen. Deze werden opnieuw besproken met de promotor.

4.5 Methodologische kwaliteitscriteria

4.5.1 Validiteit

Om de interne validiteit van het onderzoek te waarborgen werden alle interviews met een audio-recorder opgenomen. Op deze manier konden de interviews letterlijk uitgetypt worden zonder vertekening door de onderzoeker. Tijdens de interviews werd de participant voornamelijk aan het woord gelaten, op deze manier werd de participant zo min mogelijk beïnvloed door de onderzoeker en kon hij zijn verhaal in een geheel brengen. Als er vragen werden gesteld, gebeurde dit op een zo min mogelijk suggestieve manier. Er werd ook gezorgd voor privacy tijdens het interview en een rustige omgeving zodat vrijuit gesproken kon worden. Ook werd er gevraagd om het interview alleen af te leggen zonder partner of vrienden erbij, op deze manier konden hun verhalen niet beïnvloed worden door derden. De participant kreeg voor de start van het interview informatie en er werd tijd gemaakt om vragen te beantwoorden. Tijdens het hele onderzoek werd aandacht geschonken aan mogelijke risico's voor de kwaliteit van het onderzoek. Holloway & Wheeler (2013) geven aan dat het feit dat men zich bewust is van mogelijke risico's, helpt om een valide onderzoek te voeren. De interviews en interviewstijl werden via peer review besproken en becommentarieerd. Ook werd ervoor gekozen om het keuzepak "kwalitatief onderzoek voor gevorderden" te volgen om de kwaliteit van het onderzoek te verhogen.

Om de externe validiteit of generaliseerbaarheid te verhogen, werd ervoor gekozen om te streven naar een maximum variation sample. Er werden zowel mannen als vrouwen geïncludeerd binnen verschillende leeftijdscategorieën.

4.5.2 Betrouwbaarheid

Aangezien het instrument bij kwalitatief onderzoek de onderzoeker zelf is, is het moeilijk om een volledige betrouwbaarheid te verkrijgen. De achtergrond en het karakter van de onderzoeker zullen een kwalitatief onderzoek steeds beïnvloeden. Daarom werd er een referentiekader uitgeschreven. In dit referentiekader wordt beschreven wat de opvattingen zijn van de onderzoeker rond het onderwerp SGG, deze kunnen dan naast de data gelegd worden. Op deze manier kunnen subjectieve oordelen uit het onderzoek gefilterd worden. Er werd ook gewerkt met een peer review. Zo werd vanuit een andere invalshoek naar de data gekeken.

Vervolgens werden de verschillende bevindingen naast elkaar gelegd om te kijken of dezelfde resultaten gevonden werden. De peer reviewer bleek dezelfde patronen en thema's te vinden en kwam tot dezelfde conclusies.

4.6 Ethische overwegingen

Dit onderzoek werd door het ethisch comité van het Universitair ziekenhuis Gent goedgekeurd (zie bijlage 4). Participanten werden telkens goed geïnformeerd voor de aanvang van de deelname aan het onderzoek en van alle deelnemers werd informed consent verkregen (zie bijlage 3). De interviews werden altijd afgenomen op een plaats die privacy garandeerde. De data worden op een plaats bewaard waar enkel de onderzoeker toegang tot heeft en er werd door medewerkers een vertrouwelijkheidsverklaring getekend. In deze masterproef werden alle citaten geanonimiseerd.

5 Resultaten

De resultaten werden in vier groepen onderverdeeld. Er wordt gestart met het schetsen van de ervaringen met SGG bij de participanten, de gevolgen die ze hiervan ondervonden en hoe ze de hulpverlening ervoeren. Vervolgens worden mogelijke risicofactoren of oorzaken van SGG weergegeven. Ten derde worden de mogelijke beschermende factoren beschreven. Tot slot worden er aanbevelingen gedaan om het risico op SGG bij holebi's te laten dalen.

Door de bevindingen die gedaan worden bij bovenstaande thema's, wordt er naar een antwoord gezocht op de hoofdvraag: "Wat is de beleving van holebi's in Vlaanderen rond seksueel grensoverschrijdend gedrag?"

De beschreven resultaten in dit onderzoek zijn de bevindingen van de participanten zelf rond het onderwerp 'seksueel grensoverschrijdend gedrag'. Resultaten worden weergegeven aan de hand van citaten. De woorden van de participant illustreren best hoe de subjectieve beleving van de participant is. Om de anonimiteit van de participanten te waarborgen wordt enkel de eerste letter van de naam weergegeven. Als er tweemaal dezelfde letter voorkomt, wordt dit met een cijfer aangeduid.

5.1 Hoe ervaren holebi's in Vlaanderen het SGG?

5.1.1 Ervaringen met SGG

Bij de start van de interviews gaven 8 van de 15 participanten aan dat ze nog nooit met SGG in aanraking kwamen. Vaak bleek dat ze SGG in eerste instantie enkel associeerden met seksueel misbruik en in mindere mate met ongepaste opmerkingen of gebaren en dergelijke. Ook na de verduidelijking dat het begrip ruimer mag gezien worden, gaven nog veel participanten aan dat ze hiermee niet in aanraking kwamen. Het was pas wanneer het gesprek even bezig was en er gepolst werd naar ervaringen die ze achteraf gezien toch niet fijn vonden of als grensoverschrijdend ervoeren, dat bleek dat alle participanten in een of andere mate in aanraking kwamen met SGG.

De verschillende vormen van SGG die tijdens de interview aan bod kwamen worden hieronder verder besproken.

5.1.1.1 Ongepaste opmerkingen

Alle participanten kregen al eens een ongepaste opmerking. De meest voorkomend was nageroepen worden op straat of in een club ongepast aangesproken worden. Mannelijke holebi's werden op straat wel eens uitgescholden of nageroepen. Enkelen gaven ook aan dat ze gevraagd werden om mee te gaan naar huis. Lesbiennes gaven vooral aan dat ze geseksualiseerd werden en in minder mate uitgescholden. Er werd hen vaak de vraag gesteld om een trio te doen. Ook werd gevraagd naar hun seksleven en ze werden gevraagd om eens seks te hebben met een man.

Een mogelijke verklaring die gegeven werd voor de ongepaste opmerkingen, was onwetendheid, stigma en zichzelf willen profileren. Het feit dat bepaalde mensen niet vertrouwd zijn met holebi's en er een verkeerd beeld van hebben, zou voor dergelijke ongepaste opmerkingen kunnen zorgen. Er wordt vaak de vergelijking gemaakt met racisme, dit komt volgens hen ook voort uit onwetendheid. Ook wordt aangehaald dat sommigen deze opmerkingen maken om indruk te maken op hun vrienden.

Enkele citaten van mannelijke holebi's:

D2: Ik heb zo ook wel vaak het gevoel in Antwerpen als ik rond loop; nu doe ik dat niet meer; vroeger was ik extravagant; nu kleeft ik mij gewoon; maar dat je zo wat nagekeken wordt, maar echt zo op een vuile manier van "Hé, ga je niet mee?". Maar ja, dat is wel ambetant; en soms word je dan ook zo gevolgd en alles; dat is echt stom; dat is zowat wel intimiderend.

J2: Ik hoefde niet hand in hand te lopen. Mijn vriend deed dat wel graag. En dat gebeurde toen soms. En dat was toen wel zo vaak van een afstand ver, maar jongere kerels, meisjes minder, maar jongere kerels die riepen: "vuile homo's!" en zo van die zaken.

J2: Dan heb je andere zaken he van mensen die al wat gedronken hebben van 'ah ben je voor de mannen, ik wil ook wel een keer een tong draaien met u ze'. Zo van 'ja oké dat hoeft niet, dat is gewoon mijne partner'. Het is niet omdat ik nu een man een zoen ga geven, en dan nog een zedige vluchtige zoen dat je dan in een keer zo moet...

Enkele citaten van vrouwelijke holebi's:

L: Eh, van alles, ja ook zo typisch "ah zo mooi", of "mag ik meedoen" ook al gehad. Of mensen die achtervolgen, die je zo een tijdje blijven achterna lopen en zo maar dingen blijven roepen, mooie meisjes, ah zijn jullie een koppel, ah mooie meisjes ah ah. Of hoe werkt dat lesbische seks, ook zo "not of your business" allez zo gewoon vreemden op straat hé, zo mensen die echt zo vinden dat ge, ah. En heel veel staren

K1: Uhm ja. En ik herinner me dat toen we naar huis kwamen dat was iets rond zes uur 's morgens. Dat we wel door paar jongens euhm ja euhm ja door paar+ jongens hebben ons gesproken. Dat was ook iets helemaal niet plezant. Eum ja zo, pff, wat was dat precies, ja eum wil je met mij naar huis of zo, ik ben wel beter dan dat meisje is. Dus Eum ja tijdens Gentse feesten was dat.

F: P: Euhm (..) Ja, vuile lesbo's of ja zo een dingen. Wat nog allemaal? Goh (..) euhm, of ja zo direct seksuele vragen van mannen over trio's of++ dat ze een keer mogen kijken of meedoen. Echt heel directe seksuele vragen over ons seksleven, gewoon zo op een feestje. Als ze ons zien van 'ah doen jullie dat en maken jullie filmpjes?' Dat ik zo iets heb van 'dat vraag je aan andere koppels toch ook niet'. Dat ze dat blijkbaar oké vinden om als het een koppel is van twee meisjes direct zo een avances te maken en zo een vragen te stellen.

S: maar dat was dan met mijn vorige vriendin, zo naar een fuif ging, en mensen zien dat, dat jongens kwamen vragen "Wil je geen trio doen?" En dat ik dacht, allee, je vraagt dat niet zo maar.

De participanten gaven aan dat ze ook ongepaste opmerkingen kregen van familie, vrienden of collega's. Ze hadden de indruk dat deze opmerkingen vaak als grap bedoeld waren en er geen besef was dat deze kwetsten.

H: Euhm maar die misschien zelf niet beseffen dat ze een grensoverschrijdend gedrag aan het doen zijn. Onlangs was het euhm van euhm ja we zullen jouw meenemen naar de hoeren, zo kun je een keer van bil gaan euhm en zo zie je een keer het verschil met een man. Een ander voorbeeld is altijd dat spelen met woorden van... dus als je zegt dat verhaal van dat Grieks restaurant. Als er een Griekse garçon was in plaats van 'het was lekker' 'was hij lekker'. Dan later op de avond 'heb je een vriend?', willen ze weten over je seksleven, of je man of vrouw speelt. Dat is allemaal onschuldig van hen maar dat wordt niet als onschuldig ervaren.

5.1.1.2 SGG op het internet

Het internet is de dag van vandaag alomtegenwoordig. Er bestaan verschillende sites en app's waar holebi's elkaar kunnen ontmoeten. Het internet kan echter nieuwe mogelijkheden bieden om het slachtoffer te worden van SGG.

Dertien participanten gaven aan dat de app Grindr zeer populair is bij mannelijke holebi's. Expliciet taalgebruik blijkt op deze applicatie en andere chatsites niet ongewoon. Het is gebruikelijk dat er vragen gesteld worden omtrent penislengte, seksuele voorkeuren, naaktfoto's of directe vragen naar seksdates. Enkele participanten hebben het directe taalgebruik al als aanstootgevend ervaren en hebben dan ook beslist om de applicatie niet meer te gebruiken. Andere vinden het normaal dat dit gebeurt binnen de gay cultuur.

L: Bij Grindr alleen al hé. Ik heb daar eens zitten naar kijken op iemand zijn gsm... Dat is gewoon ... ze sturen echt zo gewoon foto's, dick pics, al die dingen, zonder daarom ook maar om gevraagd te worden. Heel agressieve mannen die zich direct opdringen en dit en dat, en die echt zo zeggen van ja nu... ze kunnen ook zien waar je bent. Je kunt zien op zoveel meter afstand of op zoveel kilometer. En van, ja ik ben nu daar, mag ik afkomen. Ik ga afkomen. Ja zo van die dingen dat is inderdaad al erover hé. Dat is ook zo het vreemde eraan. Dat wordt normaal, terwijl dat helemaal niet normaal hoort te zijn.

Een andere vorm van SGG op het internet is chantage. Een participant getuigt dat hij gechanteerd werd met de naaktfoto's die hij van zichzelf had doorgestuurd. Hij vertelde dat het op Grindr gebruikelijk is om vrij snel een naaktfoto te sturen om te kijken of er een match is. Maar hij werd het slachtoffer van chantage:

D2: Ja dat heb ik ook al gemerkt, dat is zo chantage, als ge een foto ofzo doorstuurt, en dan, dat ze zeggen dat ze dat gaan gebruiken om als ge niet wil daten en alles, dat is wel zo van die zaken dat ge vaak tegenkomt op internet en ik heb dat ook wel al meegemaakt en ja tegen wie moet ge dat dan vertellen, want, dat is niet altijd gemakkelijk.

Ook een andere participant getuigde dat hij kennis had van een voorval van chantage:

(D1) Het internet is gevaarlijk hé. Ze stellen zichzelf meestal voor als jonger of zo hé. En dan, ofwel gaan ze die mensen, die jongens dan gaan chanteren of zoiets met het feit van kijk, je hebt dat hier al allemaal gestuurd naar mij. Je zou beter nu komen of

ik zal het eens tonen aan jouw ouders. Zo'n dingen, zoiets gebeurt. En dan, ja, gasten die die voor geld, die bergen geld bieden aan jongeren die die het zo aan boord leggen.

5.1.1.3 Ongewenst seksuele zaken zien

Het ongewenst zien van seksuele handelingen, foto's, teksten enzovoort wordt ook als seksueel grensoverschrijdend gedrag beschouwd. In de verhalen van de participanten kwam naar voor dat het ongewenst krijgen van naaktfoto's vrij frequent voorkomt bij de mannelijke holebi's indien men surft naar holebi-sites of applicaties voor holebi's gebruikt. Maar ook via andere kanalen gebeurt het.

M2: een kerel die net binnen de homogemeenschap kwam en ook wel nog niet zo oud was nog, echt zo naaktfoto's naar doorgestuurd zo een beetje snapchat. En waarschijnlijk zal die kerel gedacht hebben van 'wow, ik krijg aandacht' en dan krijgt die naaktfoto's te zien. Die foto's zullen zeker ongewenst geweest zijn.

Een ander probleem dat aangehaald werd, waren de seksuele handelingen die op holebi-feestjes gesteld werden en ongewild door de participanten gezien werden. Al werd dit door enkele participanten genuanceerd en kwam dit volgens hen enkel voor op feesten georganiseerd door profitorganisaties (zie infra).

D2: Hoe kan het nu dat ik, als ik 16 was naar een feest ga waar dat ze gewoon in de rokerskamer met vier of met vijf tegelijk bezig zijn... da's toch niet normaal, als ge zoiets ziet op zestienjarige leeftijd.

M1: En hij zei ... hij werd daar raar bekeken, omdat hij een T-shirt aan had. Hij heeft dan ook maar zijn T-shirt uitgedaan. En dat is eigenlijk ook al iets dat hij niet... dat hij tegen zijn zin heeft gedaan. Dat is daar eigenlijk al een voorbeeld van. Hij zag drie kerels met elkaar muilen, mensen pijpen in het publiek, zei hij.

5.1.1.4 Lichamelijk SGG – geen verkrachting

Lichamelijk SGG is een hele brede noemer. In de verhalen van de participanten kwamen dan ook verschillende zaken aan bod. Een ongewenste vluchtige aanraking kwam frequent aan bod. Meestal gebeurde dit op feestjes maar het kon ook op straat of het werk plaatsvinden.

L: Voornamelijk op feestjes gebeurde dat wel, ik weet dat van vroeger. Toen ik in Leuven studeerde was dat ook echt, als een hand op je gat slaat, ja jongens toch.

D1: en toen greep er zo'n oudere collega die zelfs een baas was zagezegd van de school. Die greep, die nam me plots bij de poep vast en zo een keer nijpen. Ik schrok me dood.

Andere participanten maakten mee dat ze lastig gevallen werden door personen die uit waren op seks. Deze personen bleven aandringen en de aanrakingen waren niet meer vluchtig.

K2: ja, ze beginnen zo een beetje aandringen en dan zeg je vaak 'Hé kijk, ik heb geen interesse' ofzo en dan blijven ze aandringen en op een bepaald moment is het echt zo van 'Kijk ik heb een relatie met een meisje' dat is niet waar, maar dat maakt niet uit <<lacht wat>> uhm, maar het is wel zo dat ik op vrouwelijke mensen val dus ja.. En uhm in plaats dan van afstand te nemen was die (..) enorm te aandringen voor een trio. Dus uhm... en ja... op een bepaald moment vond ik ook dat hij ja (..) ook te snel zijn arm op mij legde enzo ...

Een ander participant getuigde over een geval van aanranding in een gay sauna:

J2: een Aziatisch type. "You want massage?" "No sorry" Er worden hier massages gegeven. Wat de massages dan inhouden, dat weet ik ook niet. Maar ik kom hier gewoon om een keer goed uit te zweten. Maar als je dan nee zegt dan moet het voor mij gedaan zijn. En dan heeft die mij eigenlijk wel op verschillende plaatsen achtervolgd. En dan was het van: 'ik wil hier niet meer'. Ale ja ik ging dan buiten op een relaxzetel liggen. Ik had iets van: 'hij heeft mij niet gezien dat ik gepasseerd ben'. Even mijn ogen dicht, en pfoeh rust, ontspanning, en nog een beetje van de zon op mij. En ineens zat hij bovenop mij. En zijn hand onder mijn handdoek. En dan was dat echt wel van moeten tegenwringen. En ale ik heb hem weg gekregen en dan had ik van 'dit was nu echt niet leuk'.

5.1.1.5 Verkrachting

Vier participanten gaven in hun verhalen aan dat ze verkracht geweest waren. Wat opviel was dat geen enkel participant zelf deze term gebruikte, ze leken het allemaal te banaliseren. Ze vonden vaak dat het hun eigen schuld was of 'het was allemaal zo erg niet'. Pas als verder

gevraagd werd naar hun gevoelens en er erkenning kwam door de onderzoeker dat het niet zo banaal was, durfden ze dit voorzichtig ook zelf aangeven.

C: ik heb misschien één keer miserie gehad met (.) Maar ja, ok (...) ik heb dat niet zelf gezocht, maar ik ben wel, ik heb wel aanleiding gegeven. (..) Het is niet goed te praten, maar toch. Als ik dan toch experimenteer met mannen zal ik daar meer geld voor vragen voor mannen. Dat is wel 'schaamtelijk'. Goed. Ik heb dat dan een keer gedaan. En ik wou dat dan zo een keer doen. (..) ik wou dan euh anaal seks. Gewoon om te weten hoe dat was en omdat ik dat eens wou doen. en die heeft dan. Daar heb ik eigenlijk wel een slechte ervaring gehad. Maar dat is al meer dan tien jaar geleden. (...) en (.) iets (.) een beetje (..) dat ik eigenlijk niet leuk vond. En dat ik eigenlijk zei dat ik het niet wou, maar dat hij toch voort gedaan heeft. (..) Ik ben eigenlijk een beetje, ooit een keer (.) anaal verkracht. <lachen> ...

J2: En op een bepaald moment, echt niet ver van huis, zegt hij: "stop een keer". En ik dacht die moet uit de auto om een keer te plassen. En dan heeft hij mijn gordel losgemaakt, me bij mijn haar gegrepen, zijn broek was blijkbaar al open en mij daar langdurig tegengehouden. En dan heb ik het wel lastig gehad daarna. Ook geen getuigen.

D2: Ik ben vaak buiten gegaan bij iemand dat ik dacht "ik heb mij laten gebruiken".

Een andere participant getuigde dat een vriendin van haar verkracht geweest was.

K2: ja, iemand haar familielid die haar verkracht heeft omdat ze... uhm, ik denk dat het haar oom was of haar vader maar ik weet niet precies, wie van de twee uhm, ja zo gezegd de andere kant heeft op gekeken. Maar het had te maken met het feit dat ze lesbisch was en dat ze... dat moest eruit en die is daardoor verkracht geweest.

Tijdens het interview en het nadenken over SGG begon een participant zich af te vragen of ze zelf geen SGG gesteld heeft.

K1: Ja soms denk ik ook aan mensen met ja eum met die ik vroeger seks heb gehad en soms vraag ik me af of hm ja of dat misschien geen misbruik was. Waren ze wel bewust van wat ze doen. Ja maar ja dat was zo lang geleden. Omdat ze dronken waren en ik was op zoek naar seks dus ja eum een+ persoon was makkelijk om te krijgen. En ja soms denk ik ook ja dat was niet ja (..) dat was niet goed.

5.1.2 Gevolgen van SGG

SGG kan vele gevolgen hebben, dit kwam ook uit de interviews naar voor.

Een participant beschreef hoe hij na het misbruik zich vuil voelde, hoe de gebeurtenissen in zijn hoofd bleven spelen.

D2: Ik heb een periode gehad dat ik mij per dag 2 tot 3 keer was. Ik wist niet waarom. Ik voelde me vies.

Een andere participant beschrijft hoe bepaalde opmerkingen kwetsen en het zelfvertrouwen kunnen aantasten.

L: mensen die commentaar leveren, of die zich opdringen, dan denk ik wel dat dat voor je identiteit en zo mogelijk een beetje een crisisgevoel, dat dat wel eigenlijk veel meer impact heeft dan wat mensen denken als ze zo langs hun neus weg een opmerking maken daarover.

Alle participanten hadden wel eens vermeld in hun verhaal dat de opmerkingen hen kwetsten. Een vrouw beschreef hoe ze schrik had om hand in hand te lopen met haar partner omdat ze telkens opmerkingen kreeg of zelf eens bespuugd werd. Nog een participant beschreef hoe ze schrik heeft om 's avonds alleen over straat te lopen, ze heeft schrik om lastig gevallen te worden.

Een mannelijke participant beschreef dat hij zelfmoordgedachten had doordat hij zich alleen voelde met zijn problemen.

J1: En dat is waarom je uiteindelijk zelfmoord zou plegen. (..) Omdat je compleet alleen staat (..) of bijna zo goed al alleen. En dat je... zoals nu ook, ik kan dat hier allemaal vertellen ...

Iemand anders vertelde hoe het misbruik invloed had gekregen op zijn leven en werk. Hij had nooit over het misbruik kunnen praten.

J2: zei hij "het gaat niet goed he?" En dan heeft hij mij wel doorverwezen naar een dienst geestelijke gezondheidszorg en heb ik het daar wel kunnen brengen.

5.1.3 Hulpverlening

Tijdens de interviews werd gevraagd wat de ervaringen waren met de hulpverlening in Vlaanderen na SGG. De hulpverlening door de politie werd niet positief ervaren. De meerderheid van de participanten heeft de perceptie dat ze niet serieus genomen (zouden) worden door de politie bij een geval van SGG. Ze hebben vaak verhalen gehoord dat er niets gedaan wordt met de klachten of dat ze zelfs uitgelachen worden.

K2: als holebi is het ook veel moeilijker om het aan te geven. En bewijsmateriaal bij uhm bij vrouwelijke populatie alé twee vrouwen is het ook veel moeilijker om bewijsmateriaal... En ook, het is... als het over grensoverschrijdend gedrag gaat, is het nog altijd jouw woord tegen het woord van een ander en daar moet je ook niet aan beginnen. En mannelijke onder elkaar, ook ja gewoon, het feit dat... Alé, ik heb verhalen gehoord van mensen dat de politie gewoon begon te lachen in hun gezicht, dus uhm wat moet je dan doen, alé.

L: Maar ik denk dat dat wel niet op veel trekt hulpverlening, allez, als je kijkt hoe slecht de hulpverlening is voor vrouwen die verkracht worden bijvoorbeeld. En als je weet dat dat al zo een issue is, wat gaat dat dan zijn als er een homo verkracht wordt. Die kunnen nergens terecht of die gaan uitgelachen worden. Dat is nu ook hé. Aan het Rabot met die holebi-haat. Eigenlijk kan ik elk ding wat er mij gebeurt, elke overtreding, kan ik aangeven hé. Maar niemand doet dat want er wordt mee gelachen. Daarom is er ook een heel fout beeld dat dat niet voorkomt. Natuurlijk komt dat wel voor. Holebi's hebben zoiets van, we gaan gewoon nergens naartoe want het heeft toch geen zin, we worden toch niet geholpen.

Buiten naar de politie stappen is niet goed geweten waar ze nog terecht kunnen met hun verhaal rond SGG. Naar de politie gaan wordt als een grote drempel ervaren. Er waren slechts vier personen die al gehoord hadden van de gratis 'hulplijn seksueel misbruik' of de Holebifoon, waar anoniem kan naar gebeld worden.

J2: Ik denk dat als het echt ernstig is dat de politie wel een goede eerste stap is. Ik weet eigenlijk niet, zijn er specifieke punten voor holebi's op dat vlak?

K2 ik weet dat ik naar de politie kan. Maar zo een eerste contactpersoon die veel meer .. nee, ik zou eigenlijk echt niet weten naar wie ik toe zou moeten gaan, ik zou echt niet... Zijn er eigenlijk?

K2 Dus ja, niet+ zo een aanhalingspunt, dat vind ik wel niet. En... ik vind het ook wel een grote drempel om naar de politie te stappen ofzo om uhm... Nee, ik vind dat niet altijd even (..) vanzelfsprekend. Uhm nee, ik zou eigenlijk niet weten naar wie ik zou moeten gaan.

D2 Nee, ja. ik wist niet bij wie ik kon praten daarover, hoe moet ik daar nu mee omgaan om mezelf te vinden of om met mensen om te gaan met homo's die wel... in ene gezonde situatie zitten ...

Slechts 1 participant zocht psychologische hulp, en bij deze persoon was er een aanzet nodig door andere psychologische problemen. Deze persoon gaf aan dat hij de psychologische hulp als zeer positief heeft ervaren. Redenen die aangehaald werden om geen psychologische hulp te zoeken waren: vinden dat het niet nodig is, het zelf wel kunnen verwerken, taboes rond psychologische hulpverlening en de hoge kostprijs.

C: ik heb eigenlijk nooit hulp gezocht... aan mijn zus heb ik dat verteld. En die zei 'ooh ocharme'. Nee maar zo, (..) beetje medelijden geven. Nee, ik heb daar nooit echt ... ja die psychologische hulp is ook een stap, dat is zo moeilijk van 'hoh ga ik nu naar de psycholoog gaan, hoeveel geld gaat dit kosten? Vijftig euro per keer.' Dat is veel hé. Ja, de weg naar hulpverlening is zeer uhm (...) is zeer, hoe zeg je dat (..) ik ging iets zeggen van bos en bomen, maar dat klopt niet. Dat er eigenlijk, dat er veel obstakels zijn.

5.1.3.1 Geen aangifte bij de politie

Merendeel van de participanten heeft geen klacht neergelegd bij de politie na het SGG. Slechts twee participanten deden dit wel. Er waren verschillende redenen waarom geen klacht werd neergelegd. Vaak werd het SGG door de participant ervaren als iets dat hun eigen schuld was, of waar ze toch ook zelf een aandeel in hadden. Hierdoor vonden ze dat er geen klacht neergelegd kon worden. Een andere reden was een gebrek aan vertrouwen in de politie, het beeld dat er niets met de klacht gedaan wordt. Er was ook schrik bij personen die zichzelf nog niet ge-out hadden, dat ze hierdoor uit de kast zouden moeten komen. Er was ook schrik dat de dader hierdoor nog meer SGG zou stellen als deze niet vervolgd wordt.

J2: Nee. Ja dat weet ik niet. Ik denk omdat ik voor mezelf dan te veel het gevoel zou hebben van 'ik geef mij dan prijs als gay'. Terwijl dat ik er toen nog niet helemaal...

Ik had mij nog niet ge-out op die moment. Achteraf bekeken is dat misschien wel van ik had dat misschien beter wel gedaan.

D2: het is hetzelfde waarom een verkrachting zo vaak gebeurt ... als je veel gedronken hebt en je voelt je schuldig, en dan denk je het is mijn schuld. Ik denk dat ze dat ook vaak niet zien het feit dat ze misbruikt zijn, omdat dat gebeurt in omgevingen, ja, het is ook een beetje zoals bij mij ... ik had ook wat gedronken, en dit en dat, ik had dat misschien niet moeten doen. Natuurlijk is dat belachelijk, verkrachting is verkrachting, misbruik is misbruik, of die nu gedronken hebt of niet, als je niet ja hebt gezegd is het nee. Maar veel mensen zien dat niet zo.

5.1.3.2 Aangifte gedaan bij de politie

Twee participanten deden aangifte bij de politie van SGG. Het waren feiten rond chantage op het internet en steeds terugkerende ongepaste opmerkingen en vandalisme door burens. Beide participanten hebben het gevoel dat de klacht niet goed behandeld werd. De dader werd in beide gevallen niet gestraft en de slachtoffers voelden zich hierdoor nog meer miskend.

D2: Dus sommigen gaan daar heel ver in en daarom ben ik naar de politie geweest maar daar is niks van gekomen want de politie houdt zich daar niet mee bezig en als ze zich daarmee bezig houden dan heb je pas na twee jaar of zo kans dat dat voorkomt en als dat dan voorkomt dan moet je mega veel betalen voor een advocaat om dan uiteindelijk verlies te doen want wat krijg je van een schadevergoeding 50 euro of zo...dus, ja...

Euuuh.. die heeft wel gedreigd toen ik zei dat ik naar de politie zou gaan, euh, hij heeft me vooral uitgelachen en achteraf ook zo van 'zie je wel dat het niks heeft uitgehaald' ...die weten dat ook echt hé, dat ze dat kunnen doen want zelfs als je naar de politie gaat gebeurt er toch niks mee.

J1: op een bepaald moment voelt je zo van dat je terug kwaad aan het worden zijn omdat iedere keer dat verhaal opnieuw doet en iedere keer tot dezelfde vaststelling komt "of ik dat nu zeg of niet en of ik mij nu kwaad maak of niet, of naar het gerecht ga of naar de politie ga of niet, het maakt geen verschil.

5.1.3.3 Praten met vrienden

Het merendeel van de holebi's geeft aan dat ze met hun holebi-vrienden kunnen praten over SGG. Merendeel geeft ook aan dat dit met hetero-vrienden moeilijker is, zij begrijpen minder goed wat de holebi's doormaken volgens hen.

K1: Nee ik denk wel dat ik over SGG kan praten. Met mijn ouders niet maar met mijn holebi-vrienden wel. Wat belangrijk is binnen die omgeving is dat ja mensen staan voor elkaar klaar en ik kan ja wel binnen die omgeving terecht maar niet buiten denk ik, dat is wel een probleem.

L: Ik praat voornamelijk over die seksuele overschrijdingen, over die opmerkingen, met andere holebi-vrienden. Omdat ik weet dat die dat snappen. Als ik daar met hetero's over praat, zijn ook wel geschokt, maar dat is niet, ja... die proberen dan, goed bedoeld hé, maar ja dat zal niet meer voorkomen, alléz. Terwijl ik dat tegen mijn holebi-vrienden zeg, dan komen ze direct allemaal met verhalen af, snap je; dan voel je tenminste niet zo vreemd en overdrijf ik niet.

D2: Goh, ik heb een hele goede vriendengroep op school maar dat zijn eigenlijk hetero's en ik merk heel vaak, ik heb vaak met hen discussies als ik zo zeg van de gay-wereld is toch een heel andere wereld. op dat vlak die begrijpen dat niet ...

5.2 Wat ervaren holebi's in Vlaanderen als risicofactoren voor SGG bij holebi's?

In deze paragraaf zullen mogelijke factoren aan bod komen die het risico op SGG bij holebi's vergroten.

5.2.1 Gebrek aan maatschappelijke aanvaarding van holebi's

Ondanks dat er veel initiatieven zijn om discriminatie van holebi's te minderen en te streven naar een grotere aanvaarding, geven de participanten aan dat er nog een lange weg is naar aanvaarding. De taboes die leven rond holebi's kunnen zorgen voor ongepaste opmerkingen of gedrag naar holebi's.

Volgende citaten schetsen hoe de participanten ervaren dat er nog geen aanvaarding is.

F: Awel ja ik denk dat er in het algemeen een soort van idee heerst van 'ah ja maar holebi's zijn toch aanvaard hier in België'. En dat mensen niet inzien dat als je dan

echt als holebi-koppel ervoor uitkomt, dat je wel nog altijd niet over straat kunt lopen zonder dat mensen je bekijken of opmerkingen maken.

K2: Nee, het is zeker niet aanvaard. Mensen zeggen dingen zoals ‘het is niet natuurlijk’ of ‘dat is niet normaal’ of ‘het is behandelbaar’ ofzo, zo van die dingen. Ik vind ook dat, vooral als vrouwelijk holebi dan, je vaak uhm geseksualiseerd wordt. En ik vind dat toch.. alé, vooral de meest traditionele mannelijke personen vinden altijd dat dat... of ook als je bi bent dat dat altijd direct een link is naar een trio ofzo.

L: We gingen dan 's avonds naar een comedyshow van zo een feministische komiek eigenlijk; en het ging zo over bodypositivity en uzelf nemen zoals bent, en girlpower en zo, wel fijn. We kwamen daar toe, we zaten neer, naast ons een koppel van middelbare leeftijd, En die madam naast X was heel de tijd aan het staren, maar echt zo “vuil” staren. Ja dan boog ze voorover om te kijken of ons handen op elkaars benen lagen, dan zucht ze super luid. En dan zegt haar man tegen haar: “Ja schat als je wilt kunnen we nog van plaats veranderen en dan zei ze: “Ja nu is het al te laat”.

Participanten van middelbare leeftijd geven aan dat er terug minder aanvaarding is, er is een regressie.

J2: En voor de rest algemeen gesteld vind ik wel dat die evolutie wat in negatieve zin gaat. Vroeger kan ik met mijn ondertussen ex-partner hand in hand over straat lopen en mensen keken wel een keer. Twee mannen die hand in hand lopen...

D1: Ik denk dat dat gewoon de maatschappij is. 't Is al veel veranderd en 't is al veel verbeterd als ik dat zie sedert begin de jaren 80. Maar ik heb er wel geen goede oog op wat te toekomst brengt. Nee, 't is weer aan het afglijden. Er zijn meer extremen.

Verschillende participanten geven aan dat ze naar holebi-feesten of evenementen gaan doordat er nog niet voldoende aanvaarding is in de maatschappij. Op deze plaatsen gaan ze op zoek naar acceptatie waardoor ze soms in verkeerde kringen terecht komen binnen de gay-community.

L: Ik denk dat het gewoon in het algemeen wel zou helpen als++ het ok zou zijn op eender welke fuif om ook uw vriendin eens vast te pakken zoals iedereen zijn vriendje wel eens vastpakt

M2: het is allemaal heel seksgericht en dat lijkt tot problemen als ge daar als jongere dan aankomt. Ge zoekt uw eigen identiteit dus ge gaat daarnaartoe maar ge komt eigenlijk niet in een gezonde wereld.

5.2.2 Proces om zich te outen

Er wordt aangegeven dat holebi's nog niet volledig aanvaard zijn in de maatschappij en dat het hierdoor moeilijk blijft voor holebi's om de stap te zetten om zich te outen. Als ze de stap durven zetten, worden ze soms nog geconfronteerd met onbegrip.

D2: Ik zat op school met 1000 mensen en ik was de enige die uit de kast was. En daar is vrij negatief op gereageerd ook door de school.

I: Onbegrip wel voor het feit dat ik mij ge-out heb. Gewoon over mijn dichte familie of zo die dat totaal niet verwacht hadden die kunnen wel zo een opmerking geven van “zeg, je bent nu toch niet zo lelijk dat je geen jongen kan krijgen

De participanten gaven aan dat personen die zich nog niet ge-out hebben of nog maar net uit de kast zijn, makkelijker slachtoffer worden van SGG. Doordat holebi's vaak in (een deel van) de puberteit nog niet ge-out zijn, gebeurt het dat ze eenmaal ge-out hun seksualiteit op een snel tempo willen ontdekken. Er wordt ook aangegeven dat de gay-cultuur bij mannelijke holebi's zeer seksueel is (zie infra). Dit vormt volgens de participanten een risico voor personen die net uit de kast zijn. Deze groep moet om deze reden goed beschermd worden, holebi-organisaties spelen hier een belangrijke rol in maar de participanten geven aan dat de drempel vaak nog te hoog is en de bekendheid te laag (zie infra).

F: Een heel goede vriend van mij heeft een periode gehad waarbij hij regelmatig afsprak met mannen die hij online leerde kennen en euhm dat waren ook oudere mannen. En hij wou dan ook dat die de leiding namen en hem zo wat introduceerden tot alles wat er mee te maken heeft. En dat hij dan ook achteraf zei: “ja ik vond het eigenlijk totaal niet leuk”. Maar dat hij dat gewoon wou ervaren om ervaring op te doen en er beter in te worden.

D2: omdat die in het gay-milieu komen en ze zijn nog in strijd met zichzelf of ze zijn er nog niet helemaal uit. En in het begin komt ge in dit wereldje en als ge in het gay-milieu komt en ge gaat in het gay-uitgaansmilieu en dan hebt ge dan zo het gevoel ‘ah, tof’ en er gaat een hele nieuwe wereld open en alles lijkt heel tof en plezant en ge laat u eigenlijk heel ver gaan. En als ge dan achteraf terug uitgaat, dan denkt ge zo van, ‘met wat was ik bezig’.

D2: het is...het is té direct. Er zijn sites zoals Grindr voor homo's dan waar, nog erger, puur seks en ja, ik denk zo jonge mensen die zo net uit de kast komen of net homo zijn zo'n netwerk moeten zijn dat die eigenlijk eerst moeten geïnformeerd

worden en eerst met jongeren in contact komen die ook net uit kast komen, om eerst op een gezonde manier homo te zijn en zich te ontwikkelen als volwassenen en dat ge dan mogelijks beredeneerd genoeg met die andere kant van de homowereld kunt omgaan en dat ge niet als jonge gast direct daarin terecht komt of niet over geïnformeerd wordt.

5.2.3 Verschillen tussen de steden

Er zijn verschillen tussen de provincies op vlak van aanvaarding van holebi's. Alle participanten geven aan dat in bepaalde steden, bijvoorbeeld Antwerpen, er meer ongewenste opmerkingen voorkomen dan bijvoorbeeld in Gent. Ook binnen de steden zijn er verschillen tussen buurten. Zo geven verschillende holebi's aan dat ze in Antwerpen, Brussel of bijvoorbeeld het Rabot in Gent niet hand in hand zullen lopen uit angst voor opmerkingen of geweld. Er wordt ook geïndiceerd dat het gay-milieu in Antwerpen seksueler is dan dit in Gent.

K1: Gent is wel tolerant eum is wel open maar Antwerpen, Brussel, nee. Ik moet zeggen dat ja dat ik een++ tripje naar Antwerpen om naar een feestje te gaan. Ik moet eerlijk zeggen dat ik op een moment bang was om daar 's nachts te lopen met een paar andere homo's ja.

L: En heel veel staren, eh, heel veel Antwerpenaren; in Gent valt het relatief nog mee. We waren zo op weekend geweest in Antwerpen en dat was echt, het was ook in de stationsbuurt en het soort volk dat daar rondliep, maar ja, en je voelt je daar ook echt onveilig, en dat vind ik het meeste irritante dat ik op bepaalde momenten in Antwerpen echt dacht nu kunnen we best elkaars hand niet vasthouden, want ge weet nooit of er hier iemand; omdat je zo veel commentaar krijgt op elke 100 meter. Het verschil Leuven en Gent is ook heel groot.

D2: En, Ja, in Gent is dat minder, ik heb wel het gevoel dat in Gent de gay-wereld nog anders is, da's iets meer passiever in Gent, ja, en in Antwerpen is dat heel... veel seksueler.

5.2.4 Verschillen tussen culturen

De participanten geven aan dat veel van de ongepaste opmerkingen door allochtonen werden gegeven. Dit zou komen doordat het in de moslimcultuur niet aanvaard is om holebi te zijn.

F: Euhm ja dat is gewoon in het algemeen. De meeste scheve blikken of vuile opmerkingen dat ik al gehad heb, waren van mensen van een andere afkomst. Ja ik versta dat als je uit een land komt waar dat niet oké is en dat zit zo bij u ingebakken dat dat niet oké is, is dat ook moeilijk om dat plots te veranderen. Maar het is wel zo.

K1: We waren wel door eum ja misschien Turkse misschien Pakistaanse mannen aangevallen. Met wat ben je bezig, wat betekent dat, ben je niet normaal. Dat was zeker iets eum ja.(..) Ja ik was misschien niet per se bang maar ik probeerde gewoon niet met die mensen te praten en ik denk dat in die culturen nog steeds eum ja niet aanvaard is.

Er wordt aangegeven dan veel moslims of andere religieuze personen verdoken holebi zijn, aangezien het door hun omgeving niet aanvaard wordt. Dit kan ook een risico vormen om het slachtoffer te worden van SGG of om juist SGG te stellen.

D2: En ook allochtonen toch ook vaak wegens religieuze standpunten dan, omdat die dan ook eens verdoken met een man kunnen vrijen. Ja, dat heb je ook wel.

H: dus Marokkanen en Tunesiërs, dus mensen die waarschijnlijk van moslim oorsprong zijn. Dus velen, ale veel, een aantal zullen niet zeggen dat ze homo zijn. Een aantal zijn getrouwd met een vrouw.. Qua seksualiteit de kans is groter dat die top zijn. Dus ik ben een man, ik neuk een andere man maar een andere man moet mij niet neuken. Dus soms moet je oppassen zelfs, dat je iemand of een bepaalde cultuur zou beledigen als je hem zou willen neuken. Of als je de vraag zou stellen om hem te neuken.

5.2.5 De gay-cultuur

Tijdens de interviews werd er frequent gesproken over ‘de homowereld’, ‘de gay-cultuur’, ‘de community’ en zo waren er nog talloze termen. De participanten vertelden dat dit niet te vergelijken valt met de hetero wereld. Ze vinden het ook moeilijk om uit te leggen wat deze gay-cultuur juist inhoudt .

D2: Ik denk dat hun seksualiteitsbeleving helemaal anders is bij homo's en ...hetero's begrijpen dat niet helemaal denk ik. En ik merk dat dit wel moeilijk is soms om dan te communiceren daarover.

De homowereld is volgens alle participanten uitbundiger, seksueler, meer open-minded, losbandiger. De term is vooral van toepassing op feestjes of gelegenheden waar holebi's samenkomen.

Zeker niet alle participanten vinden deze gay-cultuur een positief gegeven. Verschillende participanten distantiëren zich hier bewust van en anderen zijn er na een tijd uitgestapt. De gay-cultuur wordt vaak als een risicofactor aanzien voor SGG, mede door de seksuele sfeer die er is en het losbandig gedrag.

D2: Veel gay hebben zo de mentaliteit van "alles kan, alles mag". Geen grenzen meer. Misschien is dat het gevolg van de strijd die ze geleverd hebben als beweging "we moeten de vrijheden hebben".

D2: Ik heb eigenlijk vanaf mijn vijftien tot mijn negentien in het gay-milieu uitgeweest, nee tot mijn achttien...en dan ben ik eruit gestapt omdat ik mezelf daar echt in begon te verliezen...dus...losbandigheid en drugs.

5.2.5.1 Waarden veranderen en grenzen worden verlegd

Holebi's geven aan dat, eenmaal men in de gay community vertoeft, normen en waarden kunnen veranderen. Dit kan volgens hen een gevaar zijn voor personen met een gebrek aan zelfvertrouwen: ze proberen zich te confirmeren met de normen die gelden binnen de community om aanvaard te worden. Hierdoor laten ze anderen over hun grenzen gaan.

D2: Uw normen en uw waarden veranderen eenmaal want, euh, een open relatie en dat kan allemaal, ge ziet het constant rond u en ge denkt dat dit normaal is. En losbandige contacten en ik merk dit nu nog dat ik heb nu al zestien maand een relatie met iemand vast en ik heb het er toch nog altijd moeilijk mee om ...dit heeft mij psychologisch wel beïnvloedt die periode. Omdat ge..ja , voor uzelf een heel andere wereld, denkbeeld creëert, denkkader en ik heb echt het gevoel dat het gay-milieu u anders maakt. Ik denk dat dat het probleem is met, met, holebi, allé, ik weet niet, het is allemaal heel seksgericht en dat lijdt tot problemen als je daar als jongere dan aankomt. Ge zoekt uw eigen identiteit dus ge gaat daar naartoe maar ge komt eigenlijk niet in een gezonde wereld.

Groepsdruk kan hierbij een rol spelen. Verschillende participanten geven aan dat zijzelf of vrienden van hen naar feesten gaan waar ze eigenlijk liever niet naartoe gaan maar voelen zich genoodzaakt door de groepsdruk.

I: En als ze er al over geïnformeerd zouden zijn over die feesten is de kans ook groot dat ze er toch naar toe gaan om niet uit de boot te vallen en ik denk dat holebi's wel vaker bang zijn om uit de boot te vallen omdat je dan ook echt alleen bent. Je gaat je sneller vastklampen aan een groep omdat je daar.. omdat het nu eenmaal veel steun geeft en het is gewoon menselijk om in een groep te willen zijn waarmee je je kan identificeren en waarbij je je op je gemak kan voelen. Dus je wilt daar niet uitvallen dus ik denk wel dat je daar dan sneller uw grenzen verlegt om maar te voldoen.

5.2.5.2 Escorteren

Een participant die een tijd intensief in het gay-milieu vertoefd heeft, geeft aan dat er veel jongeren zichzelf escorteren. Dit omdat ze na verloop van tijd seks als iets zeer banaal gaan aanzien en de stap naar betaalde seks dan snel gezet wordt. Een andere participant vertelt dat ze om deze redenen zichzelf heeft geëscorteerd toen ze nog een man was (betreft een transgendervrouw).

D2: Euh, omdat dat zo allemaal heel gemakkelijk is om seksdating te doen, ge moet maar gewoon naar een site gaan op internet en ge tikt gewoon een naam in, eender wat ge wilt, wa gegevens en ge hebt instant contact met bijna alle homo's in Gent. Dus het is heel gemakkelijk, het is aanlokkelijk als ge nog, omdat er zoveel zijn die dat doen kunt ge gewoon, ge hoort da, kunt ge er geld mee verdienen en naïef, kweet niet, dat gebeurd echt veel! Toen dat ik nog uitging, escorteerden de helft van mijn vriendengroep zichzelf.

C: Als ik dan toch experimenteer met mannen, zal ik daar meer geld voor vragen voor mannen.

5.2.6 Verschillen tussen homo's en lesbiennes

In de gesprekken bleek vaak dat er een groot verschil bestaat tussen de leefwereld van homo's en van lesbiennes.

L: dat is gewoon een andere... die twee vallen heel moeilijk te vergelijken. Ze zeggen holebi, maar eigenlijk homo en lesbisch zijn twee totaal uiteenlopende dingen, ook qua cultuur en qua community. Dat valt ook echt op als je op die feestjes bent.

De mannelijke holebi-wereld zou veel seksueler zijn. Mannen hebben meer losse seksuele contacten hebben, er bestaan meer ontmoetingsplaatsen, darkrooms, sites, en applicaties voor mannen. Het SGG bij holebi-mannen gebeurt volgens de participanten dan ook voornamelijk tussen twee homo's.

F: Ik vind in het algemeen dat de mannelijke holebi-wereld dat die veel seksueler is. Veel meer mannen die zo echt seksdates hebben en zo naar sauna's gaan en zo van die dingen. Terwijl dat bij vrouwen niet echt het geval is. Dus ik denk dat er daar ook veel meer ruimte is voor dingen die fout lopen. Omdat er zo veel puur seksuele dingen... Bij lesbiennes heb je dat eigenlijk niet. Je hebt geen lesbische sauna's of lesbische darkrooms. Dat is enkel bij de mannen dat dat gebeurt .

H: Ja ja dus dat eerste, tussen homo's. Dus het is de cultuur van de homo's. Als je met een homo praat, dan++ ben je direct. Ik denk dat je vooraleer je de naam zal kennen van die persoon, zal je weten of die top of bottom is. Ik denk dat dat de mentaliteit is. We zijn mannen dus we weten dat we graag... Wie kent er beter een man dan een man? Een man heeft gewoon graag seks. Als je bij mij iets komt drinken, dan is het om seks te hebben. We gaan niet rond de pot draaien en euhm++ ik ga je niet vragen of ik je mag kussen, ik ga je niet vragen of ik je mag zuigen, ik ga je niet vragen of je seks wilt. Het is vanzelfsprekend.

De vrouwelijke holebi-wereld zou veel minder seksueel zijn en meer gericht op het zoeken naar een vaste partner. Al geven sommige participanten aan dat er ook bij de lesbiennes een subcultuur bestaat waar meer losbandige contacten zijn: 'de potten'. Lesbiennes vertellen dat ze het vaakst lastig gevallen worden door heteromannen.

L: Bij lesbische vrouwen is het zo stereotiep van, je ontmoet iemand, je bent direct hopeloos verliefd en je gaat samenwonen na 3 weken. En dat klinkt zo stom, maar eigenlijk is dat in zoveel gevallen waar

I: Ik denk dat vrouwen dat veel minder zouden doen maar zo op die feestjes denk ik dat er ook wel clubs en omgevingen of plaatsen zijn waar er ook wel meisjes bijeen komen en de druk daar ook wel hoog ligt om te scoren... je hebt een groep... <<verlegen>> als je lesbisch bent is er zo een groep die de potten zijn, de stereotype meisjes dat alleen naar holebi-feestjes gaan, die in in een omgeving zitten met alleen hun lesbische vriendinnen, die in een voetbalclub zitten... en ik denk dat binnen die omgevingen het heel normaal is dat je meerdere partners hebt. Maar dat zijn dingen waar ik niet echt uitspraken over kan doen omdat dat omgevingen zijn waar ik het liefst zo ver mogelijk van af zit.

5.2.7 Relaties

In de interviews werd niets verteld over misbruik binnen mannelijk homorelaties. Echter moet men er bedachtzaam op zijn dat dit sample niet representatief is voor de volledige holebi-populatie in Vlaanderen. Wel werd aangegeven dat er frequent open relaties en bedrog voorkomt bij mannelijke holebi's waardoor er meer kans is op SGG.

D2: je komt daar (de homocultuur) dan met zo'n vriendengroep in contact en ge komt dan, ik heb het al gezegd, open relaties is normaal, seks met andere mensen is normaal en dat zijn dan vaak ook mensen die drugs pakken en ge gaat daar gewoon in mee op de duur omdat ge zoiets hebt van ahja da's allemaal normaal want je in een omgeving zit die dit allemaal doet.

D2: mijn vriend die kwam voor de eerste keer in de homowereld uit, en zijn eerste vriendje, hij was daar dolgelukkig mee, en ze gingen voor de eerste keer uit en die zei tegen hem, kussen mag, pijpen daar kan over gediscuteerd worden en neuken dat is bedriegen. Dat is een heel andere wereld.

F: Ik denk dat als je homomannen vergelijkt met lesbische vrouwen dat er wel meer open relaties hebben. Of veel meer zo ++ friends with benefits of zo. Dingen die zo zweven tussen vrienden en relatie. Dat bij lesbische vrouwen veel meer niks of alles is.

Bij lesbische koppels is er juist het omgekeerde te vinden als bij homokoppels. Hier zijn weinig open relaties, er wordt vooral op zoek gegaan naar vaste relaties. Dit brengt op zich ook gevaren met zich mee. Er wordt meer getolereerd door de partner aangezien men schrik heeft om deze te verliezen. Hierdoor wordt mogelijks sneller over de grenzen van de partner gegaan.

F: ik heb wel het gevoel dat er bij lesbische koppels (...) langer in een relatie wordt gebleven. Dat ze minder snel gaan zeggen van het werkt niet, we gaan er een punt achter zetten. Ik weet niet of ik dat mag veralgemenen. Naar mijn ervaring is dat wel echt zo. Zo echt zo dat vasthouden en ik wil haar niet kwijt, ook al weet je ergens dat het niet ment-to-be is om lang te duren. Ja+++ Naar mijn ervaring ja. JA++ er is geen tussenfase van elkaar ontdekken en leren kennen. Het is echt zo van 'ah ik vind u tof, kom we starten een relatie'. Ja ik weet het niet. De drang naar commitment is groter misschien. Ja maar ik weet niet of dat algemeen is, dat is gewoon in mijn ervaring zo.

5.2.8 Het internet

Heden ten dage wordt er vaak kennisgemaakt via het internet en applicaties, dit brengt nieuwe risico's met zich mee. Participanten geven aan dat het nu zeer makkelijk is om een seksdate te vinden. Seks wordt binnen de gay-community wat gebanaliseerd en door het internet wordt dit nog versterkt.

D2: Het heeft een soort zelfvertrouwen. Op het moment dat u zich niet goed voelt, ga je op zo een site en krijg je meer aandacht. En wat ga je doen als je single bent, je bent soms eenzaam of je hebt soms weinig zelfvertrouwen. En dan ga je daar naartoe; en voor je het weet; en dan achteraf denk je "ik heb me gewoon laten gebruiken".

Wat hierbij vaak wordt aangegeven, is dat wanneer een homo afspreekt bij iemand thuis en hij niet zelfzeker is, hij vaak geen seks meer durft te weigeren.

H: Oké we komen bij mij thuis. Het is aanvaard aan beide kanten dat er intimiteit komt. Ik wou het zacht maar ik zie dat hij heel hard op pijpen gebaseerd is. Ik zeg nee maar uiteindelijk pijp ik hem, terwijl ik eigenlijk niet wil. Dus echt om hem een plezier te doen. Ik durf niet... Ale hij komt ook van thuis. Hij moet er voor zijn geld hebben <<lacht>> ale hij betaalt niet of zo. Maar je snapt wat ik bedoel. Hij is toch gekomen. Ik had op voorhand duidelijk gezegd safe seks. En terwijl hij dat wist, poef dan spuit hij in mijn mond. Catastrofe.

F: Dat merk ik wel dat als ze, ale die maat die ik ken die dat af en toe doet online dates, dat als die daar dan mee afspreekt, een soort verplichting voelt van ik moet daar ook iets mee doen. Dat de drempel om te zeggen ik ben weg, dat die heel hoog ligt.

5.2.9 Feesten

Er wordt door de participanten een onderscheid gemaakt tussen; feestjes georganiseerd door een holebi-organisatie zoals Cavaria en clubs of feesten georganiseerd door profitorganisaties.

5.2.9.1 Feesten georganiseerd door holebi-organisaties

Participanten delen niet allemaal dezelfde mening over deze feesten. Een deel vindt ze zeer goed, want het brengt holebi's samen en ze kunnen er zichzelf zijn. Deze feesten bieden volgens hen ook goede opportuniteiten om een partner te ontmoeten.

L: ook gewoon omdat het leuker is om naar holebifeestjes te gaan voor ons. Dat is nu zo eens de enige plaats waar je echt eens uzelf kunt zijn zonder commentaar.

Anderen geven aan dat ze zich daar niet thuis voelen, dat er een te seksuele sfeer hangt en er teveel aan vleeskeuring wordt gedaan. Ze vinden het niet nodig dat de feesten tussen hetero's en holebi's gescheiden zijn.

F: Het gaat er soms heel flirterig aan toe, Het is een beetje een vleeskeuring bij momenten

De meningen zijn ook verdeeld over of er op deze feesten meer SGG plaatsvindt dan op heterofeesten. Het feit dat er veel holebi's samen zijn in één ruimte wordt door sommigen al aanzien als een risicofactor. Dit omdat mannelijke holebi's volgens hen een hoger libido hebben en als er veel mannen onder elkaar zijn, het sneller fout kan lopen.

J2: Ik denk dat de meeste ook wel een hoog libido hebben. Het woord 'geil' wordt vaak gebruikt.

Door naar holebi-feesten te gaan, maak je kenbaar aan de buitenwereld dat je holebi bent. Zo hebben verschillende lesbiennes al ervaren dat er heteromannen naar dergelijke feesten gaan, met de intentie naar lesbiennes te kijken of ze lastig te vallen.

L2: dat daar ook mannen zijn, eum, die expres naar daar komen omdat ze weten dat daar heel veel meisjescoppels zijn.

In tegenstelling tot de feesten wordt de gay-pride door de meerderheid van de participanten als negatief bestempeld. Ze vinden dat deze pride een verkeerd beeld geeft naar de

maatschappij en holebi's die nog maar net uit de kast zijn. Het beeld dat op deze pride geschept wordt kan volgens hen opnieuw zorgen voor meer SGG. Dit doordat jongeren hierdoor het verkeerde beeld krijgen dat seks banaal is en met iedereen kan.

K2: Dat is een van de problemen die ik heb met uhm prides eigenlijk. dat veel te vaak een beeld gegeven wordt vanuit de community zelf, is een van, veel te veel seksualisatie., omdat ja, mensen lopen praktisch naakt rond en ik heb ook wel eens iemand gezien die iets te ver aan het gaan is met hun huidige partner, of wat dan ook. Dat vind ik wel jammer. Dat heeft een beeld dat niet zo gezond is

Ondanks de verdeelde meningen, zijn alle participanten het erover eens dat holebi-feesten georganiseerd door non-profitorganisaties (bv. Wel jong niet hetero) een veiliger gevoel geven en minder seksueel zijn dan feesten georganiseerd door profit-organisaties (Bv. Red & Blue).

5.2.9.2 Feesten georganiseerd door profitorganisaties

Feesten georganiseerd door profit organisaties worden door alle participanten gezien als grote risico's voor SGG. De sfeer is er zeer losbandig en er wordt vaak openlijk aan seks gedaan.

M2: Hij zag drie kerels met elkaar muilen, mensen pijpen in het publiek, zei hij. En ook als ge foto's kijkt, van zo party pictures. Die hebben daar zo een leren harnas aan, die hebben gewoon een zwembroekje aan.

D2: maar ik ben heel vaak in Antwerpen uit geweest ook en ik heb toch ook vaak gemerkt dat die feestjes altijd toch heel seksgerelateerd zijn

Er vloeit veel alcohol en het gebruik van drugs is volgens enkele participanten ook een gangbare praktijk. In deze clubs zijn soms ook darkrooms aanwezig, wat door de participanten ook als een grote risicofactor voor SGG maar ook voor soa's bestempeld wordt.

D2: Je ziet niet wie daar is, je ziet niet wat er rondom jou gebeurt en er is geen controle. Ik heb ook al mensen gekend die in een darkroom verkracht werden. Je bent gedrogeerd, je bent zat, niemand ziet het. Waarom het daar nog is begrijp ik niet. En ook, heel veel van die hiv-infecties worden opgelopen in zo darkrooms omdat je niet kunt zien of dat iemand een condoom aandoet of niet.

K1: Ik heb ook soms in die darkrooms jongens gezien die echt zeker niet wisten wat ze doen en ze kunnen ook makkelijk gebruikt worden door ja andere oudere mannen en

ja jongens ja van 18 jaar of zo hè, maar ja ze wisten zeker niet wat ze doen, of dat er een condoom was of zo.

Een participant gaf ook aan dat de wettelijke minimumleeftijd van 18 jaar door de clubs niet nageleefd werd. Hierdoor werd hij op jonge leeftijd geconfronteerd met onder andere groepsseks.

D2: Vanaf mijn 15e ging ik uit en ik geraakte altijd binnen en er waren mensen nog jonger hé, 14 soms en die geraakten overal binnen. Nooit ben ik eens niet binnen geraakt. Soms vroegen ze eens een paspoort om te lachen of omdat het moest en dan “Allez ga maar binnen”

5.2.10 Drugs en alcohol

De meningen rond het gebruik van drugs en alcohol bij holebi's waren verdeeld bij de participanten. Enkelen hadden geen idee of holebi's meer drugs of alcohol zouden gebruiken. Andere waren ervan overtuigd dat er meer drugs en alcohol gebruikt wordt en nog andere vonden dat dit gelijklopend was met hetero's. Echter werd er wel vermeld dat het gebruik van poppers bij mannelijke holebi's vrij hoog ligt. Ook waren de participanten er allemaal over eens dat het gebruik van drugs en alcohol het risico op SGG doet stijgen.

K1: Ja. Er wordt meer gebuikt. Eum ja, ik gebruik nu geen hard drugs maar vroeger+ wel, zo vijf jaar geleden en ik weet nog toen abacco, Ken je abacco? (..) was een holebi-club hier in Gent. En ik heb vaak jonge ja kerels gezien met coke of ecstasy.

L: Oei, dat weet ik eigenlijk niet, ja, veel drank sowieso, op alle feestjes hé. Ja drugs, weet ik niet of dat meer of minder is.

D1: Nee, dat ga ik niet zeggen dat ze meer gebruiken. Nee. Zeker niet.

5.3 Wat ervaren holebi's in Vlaanderen als beschermende factoren voor SGG bij holebi's?

Tijdens de interviews werd ook gevraagd aan participanten wat ervoor zou kunnen zorgen dat bepaalde personen niet of minder in aanraking komen met SGG.

Een eerste item dat aangehaald werd, was niet veel in aanraking komen met de gay-community. Hiermee werd dan voornamelijk de feesten bedoeld, georganiseerd door de profit

organisaties. Een tweede item dat aangehaald werd, was het voordeel van in groep uitgaan zodat er meer sociale controle is, zeker als je nog maar net uit de kast bent. Wat vaak aan bod kwam tijdens de interviews, was dat het hebben van een sterke persoonlijkheid een belangrijke beschermde factor is. Omdat de homocultuur zeer seksueel is, is 'nee' durven zeggen belangrijk. De persoonlijkheid van mensen kan uiteraard niet veranderd worden. In volgende paragraaf zal besproken worden dat een betere voorlichting, opvoeding en het leren assertief zijn belangrijke werkpunten zijn binnen de holebi-gemeenschap.

Het vertoeven in een omgeving waar openlijk seksuele voorkeuren besproken kunnen worden werkt ook beschermend. Zo geven participanten aan dat als ze met hun vrienden en familie kunnen praten over hun geaardheid, ze minder snel op zoek zullen gaan naar acceptatie binnen de gay-community. Hierdoor zullen ze minder snel in contact komen met groepen die naar gay-clubs gaan en losbandige seks hebben. Een goede ondersteunende vriendengroep biedt ook om dezelfde redenen bescherming tegen SGG.

C: nee nee, dat is wel even moeilijk. Ik heb wel zo gelukkig, wat dat wel een voordeel was, gelukkig had ik wel zo een warm nest. Ik weet niet hoe ze dat zeggen. (..) Had ik dat misschien niet gehad, dan was ik misschien in het verkeerde milieu terecht gekomen.

I: Ik denk specifiek bij holebi's dat hoe je ermee omgaat belangrijk is. Natuurlijk denk ik ook gewoon een beetje dat het afhangt van welke mensen je tegenkomt. Ik denk dat als ik jonger was en ik had meer in zo'n omgeving gezeten had, dat de kans wel groter was geweest op SGG.

Op jonge leeftijd al informatie krijgen over wat holebi's zijn werkt volgens de participanten ook beschermend. Hoe vroeger iemand zichzelf ontdekt en dit door zichzelf en de omgeving geaccepteerd wordt, Hoe lager de kans volgens hen dat ze op latere leeftijd het verkeerde pad zullen opgaan.

Jezelf goed informeren voor je naar een bepaald feest of evenement gaat wordt door de participanten ook als belangrijk ervaren. Jezelf bijvoorbeeld informeren of er in de club waar je naartoe wil een darkroom is, of er aan seks mag gedaan worden en dergelijke kan voorkomen dat je met zaken geconfronteerd wordt die je niet wil.

Een volgend item die aangehaald werd, was controleren met wie je chat op applicaties of sites. Dit door bijvoorbeeld te controleren of de foto daadwerkelijk van die persoon is, even te bellen of te skypen. Ook eerst afspreken op een openbare plaats alvorens bij de persoon thuis te gaan, kan beschermend werken.

Tot slot kwamen holebi-organisaties aan bod. Deze geven vormingen aan holebi's, bieden opvang voor personen die zich nog maar net ge-out hebben, organiseren activiteiten onder supervisie enzovoort.

F: Er is bijvoorbeeld een Wel Jong Niet Hetero-vereniging voor -19. Zo echt voor heel jonge mensen. Ja ik vind dat er wel een vrij goed vangnet is.

Het probleem bij deze organisaties is dat ze niet altijd even bekend zijn of de drempel nog te hoog. Dit wordt in volgende paragraaf verder besproken.

5.4 Aanbevelingen door holebi's

Tijdens de interviews werd er aan de participanten gevraagd wat volgens hen nodig is om het SGG bij holebi's te helpen/laten afnemen.

5.4.1 Nood aan meer en betere informatie

Een eerste nood die aangehaald werd, is de nood aan meer en betere informatie over holebi's. Deze informatie moet volgens de participanten al van kinds af gegeven worden. Zo lijkt het hen een goed idee om tijdens de seksuele voorlichting meer aandacht te schenken aan holebi's. Hier kan uitleg gegeven worden over wat holebi's zijn en ook over hoe seks tussen mensen van hetzelfde geslacht kan plaatsvinden. Er kan ook aandacht gevestigd worden op wat SGG juist is, en dat het slachtoffer nooit schuld treft. Uit veel interviews bleek namelijk dat de participanten de schuld vaak bij zichzelf leggen en hierdoor het voorval niet als misbruik zagen. Maar ook naast dit moment moet volgens hen op school meer tijd en ruimte gemaakt worden om over holebi's te praten. Hierbij moet er aandacht geschonken aan de manier waarop de informatie gegeven wordt, zodat er bijvoorbeeld geen stereotype beelden ontstaan. De informatie moet ook zowel naar heteroseksuelen als holebi's gericht zijn. Want het is even belangrijk dat hetero's correct geïnformeerd zijn zodat er bijvoorbeeld minder ongepaste opmerkingen worden gegeven.

Ook geven de participanten aan dat er op scholen meer informatie moet gegeven worden over holebi-organisaties en waar men terecht kan wanneer men zich out.

M2: En zeker op die leeftijd. Want op die leeftijd maak je heel gemakkelijk kwetsende opmerkingen of ... Zeker dan mag je wel een beetje censurerend werken eigenlijk van ... Toon dan de homo's en lesbo's die weinig verschillen qua uiterlijk van hetero's of het beeld dat iemand van de standaard hetero heeft. Op dat moment wel. Ga later dan

differentiëren. Maar op dat moment misschien niet. Of neem gewoon pakweg vijf mensen van hetzelfde geslacht mee die er totaal verschillend uitzien

I: Dus daar geeft ook toch wel duidelijk aan denk ik dat er nog veel werk aan de winkel is en ik denk dat we heel hard moeten inzetten op informeren, maar eveneens niet alleen op++ het informeren van+++ holebi's, waar dat ze naartoe kunnen en die dingen. Ik denk dat het belangrijk is om iedereen te informeren.

Er werd ook vaak aangehaald dat meer holebi's in de schoolboeken zouden moeten voorkomen. Naast schoolboeken zou het ook goed zijn dat er meer holebi's in films, boeken, series, strips enzovoort verschijnen. De participanten benadrukten hierbij dat het vooral normaler moet worden om holebi te zijn. Door holebi's frequenter in te laten figureren als een normaal koppel (dus zonder er speciaal aandacht op te vestigen) hopen ze dat holebi's meer aanvaard zullen worden.

M2: Als wij in het middelbaar informatie krijgen over holebi's was dat altijd zo een hele voormiddag in het teken van holebi's. Van wow. Terwijl dat ik nu heb van als je nu een simpele oefening in een werkboek doet, steek daar eens een homokoppel in of steek daar eens twee lesbo's in. Dat het er gewoon is zonder dat het heel veel opvalt.

L: Of TV-shows, meer holebi-karakter op TV, ik moet zeggen meer en meer hé, het gaat de goede richting uit. Nog altijd niet vergeleken met hoeveel er in het echte leven zijn, maar toch. Dat creëert toch bewustwording voor de mensen op straat. En als ze meer gewend zijn om holebi's te zien, en die zien als normale mensen; er scheelt niets aan ons; dan helpt dat misschien om er anders tegenover te staan

Vervolgens werd aangehaald dat jongeren meer en beter moeten geïnformeerd worden over de gay-community. Er moet eerlijk gecommuniceerd worden dat deze community vrij seksueel is zodat jongeren beter voorbereid zijn en zich hiertegen kunnen wapenen. Ook moet er meer informatie gegeven worden over de gevaren van applicaties en sites voor holebi's, hoe ze zichzelf kunnen beschermen tegen personen met slechte bedoelingen, hoe ze op een veilige manier kunnen daten en hoe ze grenzen kunnen aangeven. Hiernaast is het ook belangrijk om een duidelijk beeld te scheppen naar jongeren en personen die nog maar net uit de kast zijn over de verschillende soorten holebi-uitgaansgelegenheden en de risico's die hieraan verbonden zijn.

D2: En dat ge ook geïnformeerd wordt over plaatsen die ge..., over niet alleen de positieve dingen maar ook de negatieve dingen. ge moet ook realistisch durven zeggen

van er zijn veel soa's en verschillende soorten feesten ja, je hebt veel escorte en van die sites. Ik denk dit echt belangrijk is dat ge da, dat ge dit weet op voorhand. Dit zijn sites die je beter mijdt. En dat ge dan ook de gevaren opsomt...

Tot slot moeten ook ouders meer en beter geïnformeerd worden volgens de participanten. Ouders hebben een directe rol in de educatie van hun kinderen, het is dus belangrijk dat ouders al aangeven dat het oké is om holebi te zijn.

5.4.2 Nood aan rolmodellen

Veel participanten gaven aan dat rolmodellen die zich uiten als holebi kunnen zorgen voor een grote stap vooruit qua aanvaarding in de maatschappij. Dit aangezien de gebrekkige aanvaarding van holebi's een rol kan spelen bij de hoge cijfers van SGG bij holebi's.

L: Bekende Vlamingen die uitkomen voor hun geaardheid heel belangrijk. Elke keer als dat uitkomt, dat is echt goed. Zeker als dat bekende mensen zijn die veel ... gelijk Miller of zo, van de "Prison of Break". Als die zei "ik ben homo", ok wel even geschokt, maar daarna ik denk dat wel leidde tot de idee "oh wow, ok, zo mensen kunnen ook homo zijn". Ik denk dat dat wel heel belangrijk is, dat dat niet onderschat mag worden. Zo rolmodellen en dat mensen weten van... allez ook voor holebi's hé, het is altijd fijn dat je weet dat mensen uit Hollywood holebi zijn. Maar ook voor hetero's omdat ze dan zo zien, OK, het zijn ook maar gewoon mensen

F: JA ik denk als er zo meer voorbeeldrollen zouden zijn, zoals bijvoorbeeld leerkrachten of zo. Ik vind nu is het al goed dat er een aantal bekende Vlamingen openlijk holebi zijn.

5.4.3 Nood aan betere hulpverlening

Zoals reeds aangehaald wordt de hulpverlening door de politie als ondermaats bevonden door de participanten. Er is nog een te groot taboe rond misbruik bij personen van hetzelfde geslacht. Politie maar ook andere hulpverleners moeten beter opgeleid worden om hiermee om te gaan. Nog te vaak wordt misbruik tussen personen van hetzelfde geslacht miskend. Er is ook vraag naar meer betaalbare psychologische ondersteuning.

Hiernaast is er vraag een laagdrempelige manier om SGG te melden. Naar de politie gaan wordt namelijk als een moeilijke stap ervaren. Een voorstel was de mogelijkheid om

onlinemeldingen te doen. Veel holebi's stappen namelijk niet naar de politie wanneer ze ongepaste opmerkingen of ongevraagde naaktfoto's of ongewenst aangeraakt worden, omdat ze denken dat dit te banaal is. Als er een onlinemelding kan gedaan worden van deze zaken, denken de participanten dat ze dit wel zouden doen.

F: Stel dat er online desnoods een simpel vragenlijstje moest invullen over wat er is gebeurd dan zou ik dat wel doen bij zo een dingen. Omdat ik dat echt heel erg vond.

Participanten geven ook aan dat er strengere maatregelen moeten getroffen worden voor daders van SGG. Nu hebben de participanten vaak het gevoel dat er niets met hun klacht gedaan wordt of dat de straf veel te laag is.

K2: Ik vind dat moest er een algemeen ja een beeld zijn van bescherming vanuit een hogere dienst dat dat wel zou helpen om het te verminderen.

5.4.4 Nood aan meer controle

De participanten vragen zelf naar meer controle binnen de gay-community. Zowel meer controle op feestjes als op online platforms of applicaties. Er is vraag naar meer controle naar de naleving van de wettelijke minimumleeftijd binnen clubs, meer controle naar druggebruik, meer controle in darkrooms, en in het algemeen meer bewaking die een oogje in het zeil houdt. Op holebi-sites en applicaties stellen de participanten de vraag naar controle op valse profielen.

K2: bijvoorbeeld uhm een soort van uhm security staat aan de toiletten ofzo om... Ik denk toch dat daar de meest, op de feestjes zelf, de meest voorkomende plaats is. En dan ook aan de in- en uitgang. En als ze zat gaan worden dat ze dan niet zeggen 'het gebeurt niet voor mijn neus', maar dat ze dan toch een keer gaan kijken om de hoek als daar wat aan de hand is ofzo.

5.4.5 Nood aan andere uitgaansgelegenheden voor holebi's

Er is vraag naar uitgaansgelegenheden waar geen seksuele sfeer hangt. Bijvoorbeeld een holebi-café waar rustig iets kan gedronken worden. Enkele participanten geven aan dat dit wel degelijk bestaat maar andere zijn hiervan niet op de hoogte. Het zou dus goed zijn dat er ofwel meer informatie verspreid wordt waar deze gevonden kunnen worden of dat er meer van dergelijke uitgaansgelegenheden opgestart worden in Vlaanderen.

*K2: uhm... ik zou me eigenlijk veel meer op mijn gemak voelen denk ik, moest er een soort van (...) goh een... Ik zou niet zeggen een soort tea-room, een thee- toestandje, maar iets dat **echt duidelijk** uitstraalt dat het gewoon is voor op het gemak te zijn. Dat zou echt overbodig duidelijk moeten zijn.*

Er is ook vraag naar feesten met leeftijdslimieten, zodat jongeren zich zonder zorgen kunnen amuseren. Hier geldt hetzelfde verhaal, waarschijnlijk bestaan ze al maar de bekendheid is niet altijd even hoog.

5.4.6 Nood aan mentaliteitsverandering

Er is volgens de participanten nood aan een mentaliteitsverandering zowel bij de holebi's als bij de heteroseksuelen. Bij de holebi's zou er naar gestreefd moeten worden dat seks minder banaal wordt en er een minder sterke sekscultuur is. Er moeten terug duidelijkere grenzen opgesteld worden. Bij de heteroseksuelen zou het goed zijn dat de taboes rond homoseksualiteit verdwijnen en er meer acceptatie en verdraagzaamheid is.

M2: Maar aan die jongere mensen die er net in zitten, geef je het signaal van 'wees maar sletterig, doe maar dingen waarvan je eigenlijk zelf niet helemaal zeker bent.' En zo wordt die cultuur ook in stand gehouden, want op de duur, die jongere mensen die beginnen dat zelf ook banaal te vinden en dan zijn ze er mee weg.

5.4.7 Nood aan verandering binnen holebi-organisaties

Ondanks dat holebi-organisaties al veel bewerkstelligen om de drempel zo laag mogelijk te maken, blijkt dat veel participanten de drempel nog altijd te hoog vinden. Er moet dus naar een manier gezocht worden om deze drempel nog te verlagen. Ook hebben die organisaties nog te weinig bekendheid en moet er dus meer informatie verspreid worden over wat ze zijn en waar ze te vinden zijn.

Er is ook vraag naar andere activiteiten binnen de holebi-organisaties.

F: Ze organiseren een activiteit, maar die activiteit op zich had niets met het holebi-zijn te maken. En dat is denk ik zo bij alle. Dus dat zijn echt gewoon activiteiten. Maar misschien moesten zo meer ook middagen organiseren waar je echt over je coming out kan praten, over je ouders of over je vrienden. Dat dat misschien wel...

6 Discussie en aanbevelingen voor verder onderzoek

Het antwoord op de vraag waarom holebi's vaker met SGG in contact komen dan hetero's is een genuanceerd verhaal waar verschillende thema's lijken te spelen. In dit hoofdstuk worden aan de hand van de probleemstellingen de verschillende thema's besproken, met een terugkoppeling naar de reeds gepubliceerde literatuur. Verder worden de beperkingen van dit onderzoek aangehaald en tot slot worden er aanbevelingen voor verder onderzoek in de praktijk gedaan.

6.1 Bespreking probleemstelling en terugkoppeling naar literatuur

6.1.1 Hoe ervaren holebi's in Vlaanderen het SGG en de bijkomende hulpverlening?

De participanten hadden allemaal verschillende vormen van SGG meegemaakt. Iedereen had wel al eens een ongepaste opmerking gekregen, verschillende werden ongepast aangeraakt en vier participanten werden verkracht. Ook werd aangegeven dat bij mannelijke holebi's het frequent voorkomt om ongewenst naakt te zien via applicaties of holebi-sites. Deze bevindingen stroken grotendeels met wat beschreven staat in het Valorisatierapport van de Sexpert studie (Buysse et al., 2014). De enige discrepantie is het ongewenst zien van pornografisch materiaal, dit komt volgens het valorisatierapport niet frequent voor. Een mogelijke verklaring voor dit verschil is dat het ongewenst krijgen van naaktfoto's niet aanzien wordt als SGG door de participanten en daardoor niet gerapporteerd wordt.

Bij het zoeken van hulp na een feit van SGG werden grote gelijkenissen gevonden met de literatuur. Het merendeel van de participanten heeft het gevoel dat ze niet serieus (zouden) genomen worden. Ook is er grote terughoudendheid om naar de politie te stappen om diverse redenen. Er is bijvoorbeeld schrik om meer problemen te krijgen met de dader als deze niet gestraft wordt en is er ook de reële drempel doordat ze zich kenbaar moeten maken als holebi om de klacht te kunnen neerleggen. Ook Valentine & Skelton (2003); Harvey et al. (2014); Donovan, Hester, Holmes, & McCarry (2006) kwamen tot deze bevinding.

6.1.2 Wat ervaren holebi's in Vlaanderen als risicofactoren voor SGG bij holebi's?

Een eerste risicofactor die aangehaald wordt is het gebrek aan maatschappelijke aanvaarding van holebi's door hetero's. Doordat holebi's nog niet volledig aanvaard zijn kunnen ze niet altijd op voldoende sociale steun rekenen. In eerder onderzoek van Freedner, Freed, Yang, & Austin (2002) en Mays & Cochran (2001) kwam dit ook aan bod. Vezina & Hebert (2007) beschrijven in hun studie dat een gebrek aan sociale steun zorgt voor een verhoogde kans op SGG. Participanten geven aan dat een gebrek aan aanvaarding zorgt voor het creëren van aparte omgevingen voor holebi's. Dit creëren van een gay-community kan zorgen voor een verhoogde kans op SGG.

Een verzameling problemen dat hierbij aansluit, zijn problemen in het proces om zich te outen als holebi. Ook Ray (2006); Ryan, Huebner, Diaz, & Sanchez (2009) onderschrijven dit.

Holebi's die nog niet geout zijn of nog maar net, hebben volgens de participanten een grotere kans op SGG. Dit wordt ook erkend door Mansergh et al. (2001). Deze verhoogde kans op SGG kan komen doordat de (mannelijke) gay-community erg gericht is op het seksuele, en jongeren of pas geoute holebi's hier niet genoeg op voorbereid zijn.

De gay-community op zich wordt door alle participanten als een potentiële risicofactor gezien. Door de losbandigheid en de seksuele sfeer kunnen normen vervagen. Het wordt moeilijker om grenzen aan te geven waardoor men vaak ongemerkt slachtoffer wordt van SGG volgens de participanten.

In de literatuur is er weinig beschreven over deze gay-community. Het weinige dat er geschreven werd, onderschrijft wel degelijk het gevaar dat in deze community schuilt (Mansergh et al., 2001).

Er lijkt ook een groot verschil te zijn tussen de leefwereld van lesbiennes en van homoseksuelen binnen de gay-community. De eerste is vooral gefocust op het vinden van een vaste partner terwijl de tweede vooral gericht is op het vinden van seks en losse seksuele contacten.

Dit brengt ons bij een volgend onderwerp, namelijk partnergeweld. In deze studie werd er door de mannelijke participanten amper gesproken over partnergeweld, in de literatuur blijkt dit echter een frequent voorkomend probleem te zijn (Donovan, Hester, Holmes, & McCarry, 2006; Ristock, 2003). Wel kwam aan bod dat als er relaties zijn, het vaak open relaties zijn of

er misbruik plaatsvindt. Bij lesbiennes komt partnergeweld wel aan bod, door de hoge drang naar commitment ontstaan er soms ongezonde relaties waar misbruik meer kans krijgt. Ook in de onderzoeken van Ristock (2003) Valentine & Skelton (2003) wordt dit beschreven.

Een volgende risicofactor zijn holebi-feesten. Participanten maakten allemaal een onderscheid tussen feesten georganiseerd door holebi-organisaties en profitorganisaties. Deze laatste zijn volgens hen veel seksueler, wat zorgt voor een verhoogde kans op SGG. In de literatuur wordt geen onderscheid gemaakt tussen deze twee maar worden ze wel als mogelijke risicofactor gezien voor misbruik (Valentine & Skelton, 2003; Rosario, Schrimshaw & Hunter, 2006).

Over het gebruik van alcohol en drugs is er door de participanten geen eensgezindheid. Sommigen vinden dat holebi's meer drugs en alcohol gebruiken anderen dan weer niet. In de literatuur wordt echter aangegeven dat holebi's een hoger gebruik van alcohol en drugs hebben (Parson, Kelly, & Wells, 2006; Mattison et al., 2001; Rosario, Schrimshaw, & Hunter, 2004). Over het feit dat drugs en alcohol een risicofactor zijn voor SGG zijn alle participanten het eens.

Menning en Holtzman (2013) halen aan dat het uitoefenen van druk een belangrijke risicofactor is voor het plaatsvinden van seksueel misbruik. Ook door enkele participanten wordt aangehaald dat ze door vrienden overtuigd worden om deel te nemen aan bepaalde feesten en dat ze door de gay-community hun waarden en normen veranderden op gebied van seks.

Het internet blijkt ook een belangrijke rol te spelen bij het voorvallen van SGG. Dit vooral bij mannelijke holebi's. Er wordt vaak online kennis gemaakt waardoor holebi's afspreken met onbekenden en zichzelf hierdoor in gevaar brengen. Ook worden er via online applicaties naaktfoto's verspreid al dan niet ongewenst, wat kan leiden tot chantage of het ongewild zien van pornografisch materiaal. Onderzoek van Bauermeister et al. (2010) kwam ook tot deze bevindingen.

De participanten geven aan dat er verschillen zijn qua verdraagzaamheid en het aanvaarden van holebi's binnen Vlaanderen. Zo ervaren de participanten dat ze meer ongepaste opmerkingen kregen in Brussel en Antwerpen in vergelijking met Gent en West-Vlaanderen. Maar ook binnen deze provincies waren er verschillen. Daarnaast geven ze aan meer

ongepaste opmerkingen te ervaren van personen uit de moslimcultuur. De participanten vermoeden dat dit komt doordat holebi's binnen deze cultuur nog minder aanvaard worden. In de literatuur werden veel gevolgen beschreven van SGG, zowel fysiek als psychisch (Kalichman et al., 2001; Menning & Holtzman, 2013; Hellemans & Buysse, 2013; Valentine & Skelton, 2003). Participanten koppelden deze gevolgen echter vaak terug naar de gay-community, welke op zich een risicofactor is voor SGG. Er werd beschreven dat men door de invloed van de gay-community sneller aan onveilige seks zal doen, zichzelf sneller zal escorteren, sneller drugs en sneller SGG zal meemaken waardoor men te kampen krijgt met fysieke en psychische problemen.

6.1.3 Wat ervaren holebi's in Vlaanderen als beschermende factoren voor SGG bij holebi's?

Door de participanten werden verschillende factoren aangegeven die beschermend zouden kunnen werken tegen SGG bij holebi's.

Een eerste factor die aangegeven werd, is het mijden van de gay-community. Dit wil zeggen niet naar bepaalde feesten of evenementen gaan. De gay-community wordt dan ook als een van de belangrijkste risicofactoren gezien. Als je als holebi naar een feest gaat, wordt geadviseerd dat dit best in groep gebeurt zodat er voldoende sociale controle is.

Het hebben van een sterke persoonlijkheid en het durven opkomen voor jezelf wordt ook als beschermende factor gezien. Dit is een persoonskenmerk en kan dus niet zomaar veranderd worden, echter worden assertiviteitstrainingen door bepaalde participanten aangeraden.

Het vertoeven in een omgeving waar geen taboes rond homoseksualiteit hangen, lijkt ook beschermend te werken. Hierdoor zullen de holebi's minder snel hun soelaas zoeken in de holebi-gemeenschap en blijven ze binnen de eigen vriendengroep.

Voldoende geïnformeerd worden over de gevaren van de gay-community, over seksuele gemeenschap bij holebi's, enzovoort wordt ook als beschermend ervaren. Hierbij aansluitend is jezelf voldoende informeren over evenementen waar je naartoe wil gaan ook een belangrijke factor. Op deze manier kunnen bijvoorbeeld clubs met darkrooms gemeden worden.

Het controleren met wie je op het internet praat en afspreekt zou ook beschermend werken, evenals eerst afspreken op een publieke plaats. Beiden kunnen SGG voorkomen.

Tot slot bieden holebi-organisaties in bepaalde omstandigheden een beschermende functie. Omdat ze jongeren kunnen informeren, opvangen en een veilig netwerk kunnen bieden. In de literatuur werden beschermende factoren niet expliciet vermeld. Echter kan de bedenking gemaakt worden dat indien bovengenoemde risicofactoren vermeden worden, dit ook beschermend kan werken.

6.2 Methodologische overwegingen

De resultaten dienen genuanceerd te worden door enkele beperkingen. Om deontologische en pragmatische redenen werd gevraagd aan eventuele participanten om zelf contact op te nemen met de onderzoeker. Er werd een flyer verspreid via verschillende kanalen en bij interesse kon er gemaïld worden. Dit zorgt ervoor dat een specifiek publiek aangetrokken wordt om deel te nemen aan het onderzoek. Enkel mensen die reeds geout hebben, die de feiten al een plaats kunnen geven of reeds ver genoeg zitten in het verwerkingsproces, assertief genoeg zijn om deel te nemen en interesse hebben in het onderzoek zullen contact opnemen. Er kan dus een belangrijke groep gemist worden in het sample. Daar het zeer moeilijk was om participanten te vinden werd er geopteerd om naast de convenience sampling ook via snowball sampling te werken. Hierbij moeten we bedachtzaam zijn over het feit dat personen uit hetzelfde milieu en vriendengroep soms deelnamen wat een vertekend beeld van de resultaten kan teweegbrengen. Dit gegeven, samen met de beperking van een klein aantal interviews (15), laten niet toe de besluiten te generaliseren.

Ondanks dat deze studie niet het doel had generaliseerbaar te zijn werd deze beperking deels opgevangen door te streven naar een heterogeen sample. Er werden zowel vrouwen als mannen binnen alle leeftijdscategorieën binnen heel Vlaanderen gerekruteerd. Het gebruik van semigestructureerde interviews zorgde ervoor dat de participanten hun verhaal konden vertellen zonder beïnvloed te worden. Door de heterogeniteit binnen het sample konden verschillende perspectieven gehoord worden, waardoor een meer genuanceerd beeld verkregen werd.

Bij een kwalitatief onderzoek is het belangrijk om verschillende onderzoekers te betrekken in het proces van het onderzoek. Binnen deze masterproef was dit echter niet mogelijk en werden alle data verwerkt en geïnterpreteerd door één onderzoeker. De data werden wel besproken met de promotor en er was peer review, echter werd er geen

onderzoekerstriangulatie bereikt. Het uitvoeren van een member check had de kwaliteit van het onderzoek kunnen verhogen maar werd om pragmatische redenen niet uitgevoerd.

Naast het feit dat een thematische analyse waardevol kan zijn binnen kwalitatief onderzoek, schuilt hier het gevaar dat informatie verloren is gegaan en er bepaalde diepte-inzichten ontbreken. Het was echter de bedoeling om een eerste exploratie te doen rond oorzaken van SGG bij holebi's in Vlaanderen. Er is verder onderzoek nodig om de gevonden topics verder te doorgronden.

Ondanks deze beperkingen werd er een consistent verhaal gevonden bij de verschillende participanten evenals gelijkens met buitenlandse literatuur.

6.3 Aanbevelingen voor verder onderzoek en praktijk

Dit onderzoek was exploratief van aard en onderzocht hierdoor zeer breed welke factoren een rol kunnen spelen in het verklaren van de hoge cijfers SGG bij holebi's. Het kan interessant zijn dat de gevonden factoren elk op zich verder onderzocht worden om meer diepte-inzicht te verkrijgen. Verder onderzoek naar de gay-community kan hierbij het belangrijkste zijn, aangezien binnen dit onderzoek dit vaak vermeld werd als een belangrijke risicofactor voor SGG.

Aangezien dit onderzoek slechts een kleine steekproef had, zou het aangewezen zijn om de gevonden factoren eens te toetsen op een grotere steekproef. Op deze manier kan nagegaan worden of de resultaten gegeneraliseerd kunnen worden en kunnen eventueel nog nieuwe inzichten verkregen worden.

Tijdens het onderzoek werd er aan de participanten zelf gevraagd welke aanbevelingen ze hadden naar de praktijk. Door dit bij de doelgroep zelf te bevragen, spelen de aanbevelingen beter in op de directe noden van de holebi's zelf.

Een eerste topic dat aangegeven werd: de noodzaak van het beter informeren van de jeugd over holebi's. Aan kinderen en adolescenten moet het bestaan ervan sneller duidelijk gemaakt worden en adolescenten moeten beter geïnformeerd worden over de gay community en de gevaren die hieraan verbonden zijn. Door kinderen en adolescenten hier meer en vroeger over te informeren, hopen de participanten dat er meer verdraagzaamheid zal zijn vanuit de heteroseksuelen/maatschappij. Hierbij aanvullend is het ook belangrijk om ouders voldoende te informeren, betrekken en steunen.

Een volgende item is het meer zichtbaar maken van rolmodellen. Als bekende Vlamingen zich meer kenbaar maken als holebi, kan dit leiden tot meer verdraagzaamheid. Dit biedt ook steun voor holebi's die zich niet durven outen.

Een derde punt is het verbeteren van de hulpverlening voor holebi's. Nog te vaak voelen ze zich niet begrepen of niet serieus genomen. In de interviews werd vooral verteld over de onwetendheid van de politie over misbruik tussen personen van dezelfde sekse, participanten hadden schrik om niet serieus genomen te worden door hen.

Een volgende punt was meer controle op holebi-feesten of evenementen. Vooral op feesten waar een zeer seksuele sfeer hangt of waar darkrooms aanwezig zijn, wordt deze controle ondermaats bevonden. Er is ook vraag naar uitgaansgelegenheden waar geen seksuele sfeer hangt. Een punt dat zeer belangrijk geacht wordt, is het veranderen van de mentaliteit binnen de gay-community. De sekscultuur zou volgens de participanten moeten afnemen waardoor seks niet meer gebanaliseerd wordt. Iedereen heeft echter het recht om zijn seksualiteit op een eigen manier te uiten en beleven indien er wederzijdse toestemming is. Het is dus niet zomaar mogelijk om te eisen dat er minder losbandige seks en dergelijke is binnen de gay-community. Er moet vooral ingezet worden op het voldoende en juist informeren van de holebi's en een goede ondersteuning. Ook moet er vanuit de heterowereld een mentaliteitsverandering komen, zoals reeds vermeld. Lesbiennes worden nog te veel geseksualiseerd door heteromannen. Homoseksuele mannen worden nog te geconfronteerd met geweld of worden uitgescholden. Ook moet de drempel naar holebi-organisaties dalen en is er vraag naar andere activiteiten, activiteiten waar gepraat wordt over holebi's, over het outing-proces, over de feesten enzovoort.

Deze aanbevelingen zijn niet absoluut. Ze vormen eerder een referentiekader om preventieve maatregelen op te stellen die trachten om SGG bij holebi's te laten afnemen.

7 Conclusie

Het doel van deze studie is om via de verhalen en beleving van holebi's omtrent seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) inzicht te verwerven in processen die zorgen voor het hoge cijfers van SGG bij holebi's. Door inzicht te verwerven in deze processen kunnen er aanbevelingen gedaan worden voor het opstellen van een preventiebeleid.

Uit de resultaten blijkt dat zowel zaken uit de hetero- als holebicultuur mogelijke risicofactoren zijn voor het plaatsvinden van SGG bij holebi's. Zo kan het gebrek aan maatschappelijke aanvaarding en kennis van hetero's omtrent holebi's zorgen voor het seksualiseren van lesbiennes en het geven van ongepaste opmerkingen naar holebi's.

In Vlaanderen is er volgens de participanten ook een verschil te vinden in deze aanvaarding tussen verschillende steden en binnen verschillende religieuze culturen.

De holebicultuur op zich kan een grote risicofactor zijn. Er hangt een losse en seksuele sfeer waar normen wel eens durven vervagen. De sterke seksuele sfeer op feesten, darkrooms, internetdaten en het beeld van relaties dat gecreëerd wordt door deze gay-community kunnen een faciliterende rol spelen voor SGG bij holebi's.

Alsook ervoeren participanten nog een grote drempel om aangifte te doen bij de politie. Door deze grote drempel bij holebi's blijven veel problemen onder gerapporteerd, en dus onderkent. Er is dus nood aan een grotere toegankelijkheid naar hulpverlening.

Aan de hand van dit onderzoek kunnen enkele aanbevelingen gedaan worden om het SGG bij holebi's te doen dalen. Zo is er een verandering nodig zowel qua maatschappelijke aanvaarding door hetero's als veranderingen binnen de gay-community.

Door meer accurate informatie te geven over holebi's aan hetero's en hen meer te normaliseren door hen bijvoorbeeld in schoolboeken, series, films ... als normale koppels af te beelden, kan er gepoogd worden om een daling van SGG van hetero's naar holebi's te realiseren en bij holebi's onderling. Ook ouders moeten beter geïnformeerd en ondersteund worden.

Door meer accurate informatie te verspreiden naar holebi's over de potentiële gevaren binnen de gay-community kunnen jongeren of holebi's die zich net geout hebben hierop beter voorbereid worden. Ook de aanwezigheid van meer rolmodellen, meer controle binnen de gay-community, meer laagdrempelige activiteiten binnen de holebi-organisaties, meer

activiteiten zonder seksueel accent en tot slot een afname van de sekscultuur die heerst binnen de gay-community zijn factoren die een daling van SGG kunnen teweegbrengen.

Verder onderzoek is nodig om de gevonden thema's verder te analyseren zodat meer diepteinzichten verkregen kunnen worden. Door meer inzicht te verwerven kunnen de preventie maatregelen beter afgestemd worden op de noden van de holebi's.

8 Literatuurlijst

- Andersen, J. P., & Blosnich, J. (2013). Disparities in adverse childhood experiences among sexual minority and heterosexual adults: Results from a multi-state probability-based sample. *PloS one*, 8(1), e54691.
- Ard, K. L., & Makadon, H. J. (2011). Addressing intimate partner violence in lesbian, gay, bisexual, and transgender patients. *Journal of general internal medicine*, 26(8), 930-933.
- Balsam, K. F., Lehavot, K., & Beadnell, B. (2011). Sexual revictimization and mental health: A comparison of lesbians, gay men, and heterosexual women. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(9), 1798-1814.
- Balsam, K. F., Rothblum, E. D., & Beauchaine, T. P. (2005). Victimization over the life span: a comparison of lesbian, gay, bisexual, and heterosexual siblings. *Journal of consulting and clinical psychology*, 73(3), 477.
- Barrett, A., Kamiya, Y., & O'Sullivan, V. (2014). Childhood sexual abuse and later-life economic consequences. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 53, 10-16.
- Bauermeister, J. A., Giguere, R., Carballo-Diéguez, A., Ventuneac, A., & Eisenberg, A. (2010). Perceived risks and protective strategies employed by young men who have sex with men (YMSM) when seeking online sexual partners. *Journal of health communication*, 15(6), 679-690.
- Beitchman, J. H., Zucker, K. J., Hood, J. E., DaCosta, G. A., Akman, D., & Cassavia, E. (1992). A review of the long-term effects of child sexual abuse. *Child abuse & neglect*, 16(1), 101-118.
- Bolding, G., Davis, M., Hart, G., Sherr, L., & Elford, J. (2007). Where young MSM meet their first sexual partner: the role of the Internet. *AIDS and Behavior*, 11(4), 522-526.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77-101.
- Buyse, A., Caen, M., Dewaele, A., Enzlin, P., Lievens, J., T'Sjoen, G., ... & Vermeersch, H. (2013). *Seksuele gezondheid in Vlaanderen*. Academia Press.

- Buysse, Ann, Enzlin, P., Lievens, J., T'Sjoen, G., Van Houtte, M., Vermeersch, H., Dewaele, A., et al. (2014). *Sexpert: seksuele gezondheid in Vlaanderen: valorisatierapport*. Gent: Academia Press.
- Campbell, J. C. (2002). Health consequences of intimate partner violence. *The Lancet*, 359(9314), 1331-1336.
- Clandinin, D. J., & Rosiek, J. (2007). Mapping a landscape of narrative inquiry. *Handbook of narrative inquiry: Mapping a methodology*, 35-75.
- Dank, M., Lachman, P., Zweig, J. M., & Yahner, J. (2014). Dating violence experiences of lesbian, gay, bisexual, and transgender youth. *Journal of youth and adolescence*, 43(5), 846-857.
- De Haas, S. (2012). Seksueel grensoverschrijdend gedrag onder jongeren en volwassenen in Nederland. *Tijdschrift voor seksuologie*, 36, 136-145.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (1994). *Handbook of qualitative research*. Sage Publications, Inc.
- Donovan, C., Hester, M., Holmes, J., & McCarry, M. (2006). Comparing domestic abuse in same sex and heterosexual relationships. *Bristol: University of Bristol*.
- Frans, E. & Franck, T. (2010). *Vlaggensysteem. Praten met kinderen en jongeren over seks en seksueel grensoverschrijdend gedrag*. Antwerpen: Sensoa.
- Frans, E. & T. Franck. (2010). *Vlaggensysteem. Praten met kinderen en jongeren over seks en seksueel grensoverschrijdend gedrag*. Sensoa/Garant. Antwerpen/Apeldoorn.
- Freedner, N., Freed, L. H., Yang, W., & Austin, S. B. (2002). Dating violence among gay, lesbian, and bisexual adolescents: Results from a community survey. *Journal of Adolescent Health*, 31, 469-474.
- Gidycz, C. A., Warkentin, J. B., Orchowski, L. M., & Edwards, K. M. (2011). College Men's Perceived Likelihood to Perpetrate Sexual Aggression. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 20(3), 260-279.
- Grov, C., Breslow, A. S., Newcomb, M. E., Rosenberger, J. G., & Bauermeister, J. A. (2014). Gay and bisexual men's use of the Internet: Research from the 1990s through 2013. *The Journal of Sex Research*, 51(4), 390-409.

- Grov, C., DeBusk, J. A., Bimbi, D. S., Golub, S. A., Nanin, J. E., & Parsons, J. T. (2007). Barebacking, the Internet, and harm reduction: an intercept survey with gay and bisexual men in Los Angeles and New York City. *AIDS and Behavior*, *11*(4), 527-536.
- Harvey, S., Mitchell, M., Keeble, J., McNaughton Nicholls, C., & Rahim, N. (2014). Barriers faced by lesbian, gay, bisexual and transgender people in accessing domestic abuse, stalking and harassment, and sexual violence services. *Welsh Government, Cardiff*.
- Hellemans, S., & Buysse, A. (2013). Seksueel grensoverschrijdend gedrag. *Seksuele gezondheid in Vlaanderen*, 217-240.
- Henderson, L. (2003). Prevalence of domestic violence among lesbians & gay men. Data report to Flame TV. *London: Sigma Research*.
- Hequembourg, A. L., Livingston, J. A., & Parks, K. A. (2013). Sexual victimization and associated risks among lesbian and bisexual women. *Violence against women*, 1077801213490557.
- Herek, G. M., Cogan, J. C., & Gillis, J. R. (2002). Victim experiences in hate crimes based on sexual orientation. *Journal of Social Issues*, *58*(2), 319-339.
- Holloway, I., & Wheeler, S. (2013). *Qualitative research in nursing and healthcare*. John Wiley & Sons.
- Holt, M., & Griffin, C. (2003). Being Gay, Being Straight and Being Yourself Local and Global Reflections on Identity, Authenticity and the Lesbian and Gay Scene. *European Journal of Cultural Studies*, *6*(3), 404-425.
- Home Office (2013) "Domestic violence and abuse: new definition", Domestic violence and abuse. Available: <https://www.gov.uk/domestic-violence-and-abuse>.
- Hospers, H. J., Kok, G., Harterink, P., & de Zwart, O. (2005). A new meeting place: chatting on the Internet, e-dating and sexual risk behaviour among Dutch men who have sex with men. *Aids*, *19*(10), 1097-1101.
- Hussey, J. M., Chang, J. J., & Kotch, J. B. (2006). Child maltreatment in the United States: prevalence, risk factors, and adolescent health consequences. *Pediatrics*, *118*(3), 933-942.

- Irish, L., Kobayashi, I., & Delahanty, D. L. (2009). Long-term physical health consequences of childhood sexual abuse: A meta-analytic review. *Journal of pediatric psychology*, jsp118.
- Jackson, R. L., Drummond, D. K., & Camara, S. (2007). What is qualitative research?. *Qualitative Research Reports in Communication*, 8(1), 21-28.
- Janssens, K., Felten, H., & Frans, E. (2010). 'Seksueel (grensoverschrijdend) gedrag: balanceren tussen openheid en normen stellen'. In: Groot, R. de, e.a. (2010). *Grensoverschrijdend gedrag van pubers*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Janssens, K., Schakenraad, W., & Lammers, M. (2009). *Seks: waar ligt de grens?: jongeren en docenten uit het Amsterdamse praktijkonderwijs aan het woord*. Movisie.
- Janssens, K. (2013) *Begrippen en definities: seksueel grensoverschrijdend gedrag, seksueel misbruik, seksueel geweld en seksuele weerbaarheid*. Geraadpleegd op 1 november 2015, via <http://www.seksuologischehulpverlening.info/sites/default/files/bestanden/Begrippen.pdf>
- Jina, R., & Thomas, L. S. (2013). Health consequences of sexual violence against women. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 27(1), 15-26.
- Jina, R., & Thomas, L. S. (2013). Health consequences of sexual violence against women. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 27(1), 15-26.
- Kalichman, S. C., Benotsch, E., Rompa, D., Gore-Felton, C., Austin, J., Luke, W., ... & Simpson, D. (2001). Unwanted sexual experiences and sexual risks in gay and bisexual men: Associations among revictimization, substance use, and psychiatric symptoms. *Journal of Sex Research*, 38(1), 1-9.
- Kosciw, J. G. & Diaz, E. M. (2006). *The 2005 national school climate survey: The experiences of lesbian, gay, bisexual and transgender youth in our nation's schools*. Geraadpleegd op 20 november 2015, via <http://archive.delawareonline.com/assets/pdf/BL509831121.PDF>
- Leserman, J. (2005). Sexual abuse history: prevalence, health effects, mediators, and psychological treatment. *Psychosomatic medicine*, 67(6), 906-915.

- Lewis, S. F., & Fremouw, W. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Clinical psychology review, 21*(1), 105-127.
- Mansergh, G., Colfax, G. N., Marks, G., Rader, M., Guzman, R., & Buchbinder, S. (2001). The Circuit Party Men's Health Survey: findings and implications for gay and bisexual men. *American Journal of Public Health, 91*(6), 953.
- Marshal, M. P., Friedman, M. S., Stall, R., & Thompson, A. L. (2009). Individual trajectories of substance use in lesbian, gay and bisexual youth and heterosexual youth. *Addiction, 104*(6), 974-981.
- Martin, S. L., Fisher, B. S., Warner, T. D., Krebs, C. P., & Lindquist, C. H. (2011). Women's sexual orientations and their experiences of sexual assault before and during university. *Women's Health Issues, 21*(3), 199-205.
- Mattison, A. M., Ross, M. W., Wolfson, T., Franklin, D., Neurobehavioral, H. G. S. D. H., Center, R., ... & Wolfson, T. (2001). Circuit party attendance, club drug use, and unsafe sex in gay men. *Journal of substance abuse, 13*(1), 119-126.
- Mays, V. M., & Cochran, S. D. (2001). Mental health correlates of perceived discrimination among lesbian, gay, and bisexual adults in the United States. *American Journal of Public Health, 91*(11), 1869-1876.
- Menning, C. L., & Holtzman, M. (2013). Processes and patterns in gay, lesbian, and bisexual sexual assault: A multimethodological assessment. *Journal of interpersonal violence, 0886260513506056*.
- Mitchell, K. J., Ybarra, M. L., & Korchmaros, J. D. (2014). Sexual harassment among adolescents of different sexual orientations and gender identities. *Child abuse & neglect, 38*(2), 280-295.
- Parsons, J. T., Bimbi, D. S., Koken, J. A., & Halkitis, P. N. (2005). Factors related to childhood sexual abuse among gay/bisexual male internet escorts. *Journal of child sexual abuse, 14*(2), 1-23.
- Parsons, J. T., Kelly, B. C., & Wells, B. E. (2006). Differences in club drug use between heterosexual and lesbian/bisexual females. *Addictive behaviors, 31*(12), 2344-2349.
- Parsons, J. T., Severino, J. P., Grov, C., Bimbi, D. S., & Morgenstern, J. (2007). Internet use among gay and bisexual men with compulsive sexual behavior. *Sexual Addiction & Compulsivity, 14*(3), 239-256.

- Putnam, F. W. (2003). Ten-year research update review: Child sexual abuse. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 42(3), 269-278.
- Ray, N. (2006). Lesbian, gay, bisexual and transgender youth: An epidemic of homelessness. New York: National Gay and Lesbian Task Force Policy Institute and the National Coalition for the Homeless.
- Rice, E., Holloway, I., Winetrobe, H., Rhoades, H., Barman-Adhikari, A., Gibbs, J., ... & Dunlap, S. (2012). Sex risk among young men who have sex with men who use Grindr, a smartphone geosocial networking application. *Journal of AIDS & Clinical Research*, 2012.
- Ristock, J. L. (2003). Exploring dynamics of abusive lesbian relationships: Preliminary analysis of a multisite, qualitative study. *American journal of community psychology*, 31(3-4), 329-341.
- Robinson, J. P., Espelage, D. L., & Rivers, I. (2013). Developmental trends in peer victimization and mental health in LGB and heterosexual youth. *Pediatrics*, 131(3), 423–430.
- Rosario, M., Schrimshaw, E. W., & Hunter, J. (2004). Predictors of substance use over time among gay, lesbian, and bisexual youths: An examination of three hypotheses. *Addictive behaviors*, 29(8), 1623-1631.
- Rosario, M., Schrimshaw, E. W., & Hunter, J. (2006). A model of sexual risk behaviors among young gay and bisexual men: Longitudinal associations of mental health, substance abuse, sexual abuse, and the coming-out process. *AIDS education and prevention: official publication of the International Society for AIDS Education*, 18(5), 444.
- Rosario, M., Schrimshaw, E. W., & Hunter, J. (2006). A model of sexual risk behaviors among young gay and bisexual men: Longitudinal associations of mental health, substance abuse, sexual abuse, and the coming-out process. *AIDS education and prevention: official publication of the International Society for AIDS Education*, 18(5), 444.
- Rothman, E. F., Exner, D., & Baughman, A. L. (2011). The prevalence of sexual assault against people who identify as gay, lesbian, or bisexual in the United States: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 1524838010390707.

- Ryan, C., Huebner, D., Diaz, R. M., & Sanchez, J. (2009). Family rejection as a predictor of negative health outcomes in white and Latino lesbian, gay, and bisexual young adults. *Pediatrics*, *123*(1), 346-352.
- Vaismoradi, M., Turunen, H., & Bondas, T. (2013). Content analysis and thematic analysis: Implications for conducting a qualitative descriptive study. *Nursing & health sciences*, *15*(3), 398-405.
- Valentine, G., & Skelton, T. (2003). Finding oneself, losing oneself: The lesbian and gay 'scene' as a paradoxical space. *International Journal of Urban and Regional Research*, *27*(4), 849-866.
- Vezina, J., & Hebert, M. (2007). Risk factors for victimization in romantic relationships of young women: A review of empirical studies and implications for prevention. *Trauma, Violence, & Abuse*, *8*(1), 33-66.
- Wilsnack, S. C., Kristjanson, A. F., Hughes, T. L., & Benson, P. W. (2012). Characteristics of childhood sexual abuse in lesbians and heterosexual women. *Child abuse & neglect*, *36*(3), 260-265.
- World Health Organisation (2006) Defining sexual health. Geraadpleegd op 10 april 2015, van http://www.who.int/reproductivehealth/topics/sexual_health/sh_definitions/en/
- Zou, C., & Andersen, J. P. (2015). Comparing the rates of early childhood victimization across sexual orientations: heterosexual, lesbian, gay, bisexual, and mostly heterosexual. *PloS one*, *10*(10), e0139198.

9 Bijlagen

9.1 Bijlage 1: flyer

DEELNEMERS GEZOCHT!

Een onderzoek naar de beschermende factoren en risicofactoren van ongewenst seksueel grensoverschrijdend gedrag bij holebi's in Vlaanderen.

Waarover gaat deze studie?

Uit de Sexpert studie blijkt dat holebi's minimum dubbel zo vaak geconfronteerd worden met ongewenst seksueel grensoverschrijdend gedrag dan hetero's. In deze studie willen we nagaan hoe we

- dit verhoogd risico kunnen verklaren;
- een beter preventiebeleid kunnen opmaken door het vinden van mogelijke risicofactoren en beschermende factoren;
- de cijfers van ongewenst seksueel grensoverschrijdend gedrag bij holebi's kunnen doen dalen.

Met deze studie trachten we eerste stappen te zetten naar adviezen voor preventie en beleid omtrent ongewenst seksueel grensoverschrijdend gedrag bij holebi's in Vlaanderen.

Hoe deelnemen?

Deelname aan dit onderzoek bestaat uit een eenmalig interview omtrent ongewenst seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dit gesprek zal ongeveer 90 minuten in beslag nemen.

We zijn hiervoor op zoek naar een 20-tal personen.

Deelname kan vanaf oktober 2015, datum en plaats vrij te bepalen.

Indien u wens deel te nemen of vragen heeft kan u contact opnemen via: maura.vanhaute@ugent.be

VOOR WIE?

- + 18 jaar
- Personen die zich identificeren als homo, lesbisch of biseksueel.
- Wonend in Vlaanderen.
- Deze studie richt zich niet enkel tot personen die ooit geconfronteerd werden met ongewenst seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ook niet-slachtoffers kunnen deelnemen. Beschermende factoren worden ook in kaart gebracht.

Deze studie vindt plaats op vrijwillige basis. Gegevens worden vertrouwelijk behandeld. Deze studie brengt geen extra kosten met zich mee.

Hulplijn Seksueel Misbruik
0900-9999-001
(ma-vr 00.00 - 17.00 lokale tijd)

0800 99 533
HOLEBIFOOON.BE
vragen@holebifoon.be

9.2 Bijlage 2: interview guide

Op basis van literatuurstudie werd een eerste topiclijst opgesteld. Na het voeren van de eerste gesprekken kan nog verdere aanpassing gebeuren. De vragenlijst zoals opgesteld weerspiegelt de aard en de thema's van de vragen die in het interview aan bod zullen komen. De volgorde van de vragen en wijze waarop de vragen tijdens het interview geformuleerd zullen worden, hangen af van het verloop van het gesprek.

Thema's en vragen:

- Ervaring seksueel grensoverschrijdend gedrag
Ik heb begrepen dat u in aanraking gekomen bent met SGG. Kunt u daar iets meer over vertellen?
Ik heb begrepen dat een kennis van u in aanraking is gekomen met SGG. Kunt u daar iets meer over vertellen?
- Omstandigheden van het SGG
Kan u iets meer vertellen over de omstandigheden (bijvoorbeeld plaats, tijdens evenementen, relatie tot dader, enzovoort) van het SGG.
- Visie
Wat is uw beeld over SGG bij holebi's (frequentie, voorkomen, enzovoort)?
Wat zijn volgens u de noden vanuit de holebi gemeenschap om SGG te doen dalen?
Hoe zou u deze noden willen zien aangepakt worden?
- Risicofactoren
Wat zijn volgens u risicofactoren voor SGG bij holebi's?
Op welke manier hebben deze risicofactoren volgens u een invloed op het voorkomen van SGG bij holebi's?
Wat is volgens u het verschil hierbij tussen holebi's en hetero's?
Wat zijn de noden volgens u om deze risicofactoren te doen dalen bij holebi's?
- Beleving hulpverlening
Hoe heeft u/uw kennis de (professionele) hulpverlening ervaring met betrekking tot het SGG.
Wat zou u anders gewild hebben met betrekking tot de hulpverlening?
Heeft u tips om de hulpverlening voor slachtoffers van SGG te verbeteren in de toekomst?
Wat betekenden vrienden, kennissen (peergroep) voor u na het SGG?

- Gevolgen latere leven

Wat voor invloed heeft het SGG op uw hedendaags leven?

Afronding

- Nagaan hoe deelnemer gesprek ervaren heeft
- Aan elke deelnemer wordt na het interview een kaartje gegeven met gegevens hulplijnen en mogelijkheden (holebifoon, hulplijn seksueel misbruik en eigen huisarts).
- Voor deelnemer die aangeven dat het gesprek moeilijk verlopen is worden ook de contactgegevens van de polikliniek afdeling psychiatrie van het UZ gent meegegeven voor een afspraak met psycholoog of psychiater indien gewenst.

9.3 Bijlage 3: informed consent

Informatiebrief voor de deelnemers aan experimenten

1 Titel van de studie:

Ongewenst seksueel grensoverschrijdend gedrag bij holebi's: prevalentie, verklaringsmodellen en gevolgen

2 Doel van de studie:

Men heeft u gevraagd om deel te nemen aan een studie. Het doel van deze studie is om te verklaren waarom holebi's vaker geconfronteerd worden met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Door risicofactoren en mogelijke oorzaken in kaart te brengen kunnen eerste preventiemaatregelen opgezet worden.

3 Beschrijving van de studie:

Uit een voorgaande studie, de sexpert studie, blijkt dat holebi's in Vlaanderen vaker geconfronteerd worden met seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag kan omschreven worden als: "Elke situatie waarin een persoon gedwongen wordt om seksuele handelingen te stellen of te ondergaan tegen zijn/haar zin. SGG kan verschillende vormen aannemen, dit kan gaan van ongewenste seksuele opmerkingen tot ernstig lichamelijk geweld." Buysse, et al. (2013)

Er is echter nog geen reden gevonden waarom holebi's vaker geconfronteerd worden met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Met dit onderzoek trachten we via interviews van holebi's, die al dan niet geconfronteerd geweest zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag, een verklaring te vinden voor de hogere cijfers van seksueel ongewenst gedrag bij holebi's.

De verwachte totale duur van de studie is gemiddeld 1 uur en 30

Er zullen in totaal 20 personen aan deze studie deelnemen.

4 Wat wordt verwacht van de deelnemer?

Voor het welslagen van de studie, is het uitermate belangrijk dat u volledig meewerkt met de onderzoeker en dat u zijn/haar instructies nauwlettend opvolgt. Er wordt van u verwacht dat u deelneemt aan een eenmalig interview en waarheidsgetrouwe antwoorden geeft op de vragen. U heeft uiteraard altijd het recht om niet te antwoorden op de vragen indien u dit wenst.

5 Deelname en beëindiging:

De deelname aan deze studie vindt plaats op vrijwillige basis.

U kan weigeren om deel te nemen aan de studie, en u kunt zich op elk ogenblik terugtrekken uit de studie zonder dat u hiervoor een reden moet opgeven en zonder dat dit op enigerlei wijze een invloed zal hebben op uw verdere relatie met de onderzoeker.

Uw deelname aan deze studie zal worden beëindigd als de onderzoeker meent dat dit in uw belang is. Als u deelneemt, wordt u gevraagd het toestemmingsformulier te tekenen.

6 Procedures:

6.1 Procedures:

Afname eenmalig semi-gestructureerd interview.

7 Risico's en voordelen:

U kan door deze studie mentale ongemakken ervaren daar deze studie over een zeer delicaat onderwerp gaat, namelijk seksueel grensoverschrijdend gedrag.

U hebt het recht op elk ogenblik vragen te stellen over de mogelijke en/of gekende risico's van deze studie.

Deze studie werd goedgekeurd door een onafhankelijke Commissie voor Medische Ethiek verbonden aan dit ziekenhuis en wordt uitgevoerd volgens de richtlijnen voor de goede klinische praktijk (ICH/GCP) en de verklaring van Helsinki opgesteld ter bescherming van mensen deelnemend aan klinische studies. In geen geval dient u de goedkeuring door de Commissie voor Medische Ethiek te beschouwen als een aanzet tot deelname aan deze studie.

8 Kosten:

Uw deelname aan deze studie brengt geen extra kosten mee voor U.

9 Vergoeding:

Er is geen vergoeding voorzien voor participanten.

10 Vertrouwelijkheid:

In overeenstemming met het koninklijk besluit van 8 december 1992 en het koninklijk besluit van 22 augustus 2002, zal u persoonlijke levenssfeer worden gerespecteerd en zal u toegang krijgen tot de verzamelde gegevens. Elk onjuist gegeven kan op uw verzoek verbeterd worden.

Verslagen waarin U wordt geïdentificeerd, zullen niet openlijk beschikbaar zijn. Als de resultaten van de studie worden gepubliceerd, zal uw identiteit vertrouwelijke

informatie blijven. Als er naar U wordt verwezen, zal dit alleen gebeuren aan de hand van codenummers.

11 Letsels ten gevolge van deelname aan de studie:

De onderzoeker voorziet in een vergoeding en/of medische behandeling in het geval van schade en/of letsel tengevolge van deelname aan de studie. Voor dit doeleinde is een verzekering afgesloten met foutloze aansprakelijkheid conform de wet inzake experimenten op de menselijke persoon van 7 mei 2004. Op dat ogenblik kunnen uw gegevens doorgegeven worden aan de verzekeraar.

12 Contactpersoon:

Als er letsel optreedt tengevolge van de studie, of als U aanvullende informatie wenst over de studie of over uw rechten en plichten, kunt U in de loop van de studie op elk ogenblik contact opnemen met:

Prof. Dr. Gwendolyn Portzky
Gwendolyn.Portzky@ugent.be
09/3320775

Maura Van Haute
maura.vanhaute@ugent.be

Toestemmingsformulier

Ik, _____ heb het document "Informatiebrief voor de deelnemers aan experimenten" met als voettekst "Informed Consent dd. 09/09/2015" pagina 1 tot en met 3 gelezen en er een kopij van gekregen. Ik stem in met de inhoud van het document en stem ook in deel te nemen aan de studie.

Ik heb een kopij gekregen van dit ondertekende en gedateerde formulier voor "Toestemmingsformulier". Ik heb uitleg gekregen over de aard, het doel, de duur, en de te voorziene effecten van de studie en over wat men van mij verwacht. Ik heb uitleg gekregen over de mogelijke risico's en voordelen van de studie. Men heeft me de gelegenheid en voldoende tijd gegeven om vragen te stellen over de studie, en ik heb op al mijn vragen een bevredigend antwoord gekregen, ook op medische vragen.

Men heeft mij ingelicht over het bestaan van een verzekeringspolis in geval er letsel zou ontstaan dat aan de studieprocedures is toe te schrijven.

Ik ben me ervan bewust dat deze studie werd goedgekeurd door een onafhankelijke Commissie voor Medische Ethiek verbonden aan het UZ Gent en dat deze studie zal uitgevoerd worden volgens de richtlijnen voor de goede klinische praktijk (ICH/GCP) en de verklaring van Helsinki, opgesteld ter bescherming van mensen deelnemend aan experimenten.

Ik mag me op elk ogenblik uit de studie terugtrekken zonder een reden voor deze beslissing op te geven en zonder dat dit op enigerlei wijze een invloed zal hebben op mijn verdere relatie met de onderzoeker.

Men heeft mij ingelicht dat zowel persoonlijke gegevens als gegevens aangaande mijn gezondheid en seksuele leven worden verwerkt en bewaard gedurende minstens 20 jaar. Ik stem hiermee in en ben op de hoogte dat ik recht heb op toegang en verbetering van deze gegevens. Aangezien deze gegevens verwerkt worden in het kader van medisch-wetenschappelijke doeleinden, begrijp ik dat de toegang tot mijn gegevens kan uitgesteld worden tot na beëindiging van het onderzoek. Indien ik toegang wil tot mijn gegevens, zal ik mij richten tot de toeziende onderzoeker, die verantwoordelijk is voor de verwerking.

Ik begrijp dat auditors, vertegenwoordigers van de opdrachtgever, het Ethisch Comité of bevoegde overheden, mijn gegevens mogelijk willen inspecteren om de verzamelde informatie te controleren. Door dit document te ondertekenen, geef ik toestemming voor deze controle. Bovendien ben ik op de hoogte dat bepaalde gegevens doorgegeven worden aan de opdrachtgever. Ik geef hiervoor mijn toestemming, zelfs indien dit betekent dat mijn gegevens doorgegeven worden aan een land buiten de Europese Unie. Mijn gegevens zullen wel altijd gecodeerd doorgegeven worden, waarbij mijn naam en adres geheim blijven.

Ik ben bereid op vrijwillige basis deel te nemen aan deze studie.

Informed consent dd. 09/09/2015

Naam van de vrijwilliger: _____

Datum: _____

Handtekening:

Ik bevestig dat ik de aard, het doel, en de te voorziene effecten van de studie heb uitgelegd aan de bovenvermelde vrijwilliger.

De vrijwilliger stemde toe om deel te nemen door zijn/haar persoonlijk gedateerde handtekening te plaatsen.

Naam van de persoon die voorafgaande uitleg heeft gegeven: _____

Datum: _____

Handtekening:

Informed consent dd. 09/09/2015

9.4 Bijlage 4: goedkeuring ethisch comité

Afz: Commissie voor Medische Ethiek

COMMISSIE VOOR MEDISCHE
ETHIEK

Poli Psychiatrie
Kliniekgebouw 12-F - 1ste Verdieping
Lic. Gwendolyn PORTZKY
ALHIER

Voorzitter:
Prof. Dr. D. Matthys
Secretaris:
Prof. Dr. J. Decruyenaere

CONTACT Secretariaat	TELEFOON +32 (0)9 332 56 13 +32 (0)9 332 59 25	FAX +32 (0)9 332 49 62	E-MAIL ethisch.comite@ugent.be
UW KENMERK	ONS KENMERK 2015/0922	DATUM 09-sep-15	KOPIE Zie "CC"

BETREFT

Advies voor monocentrische studie met als titel:
Ongewenst seksueel grensoverschrijdend gedrag bij holebi's: Prevalentie, verklaringsmodellen en gevolgen - Scriptie
Maura Van Haute

Belgisch Registratienummer: B670201525529

- * Adviesaanvraagformulier dd. 2/09/2015 (volledig ontvangen dd. 07/09/2015)
- * Begeleidende brief dd. 2/09/2015
- * Diverse
 - Interviewguide
 - Flyer
- * Antwoord onderzoeker dd. 09/09/2015 op opmerkingen EC dd 09/09/2015
- * (Patienten)informatie- en toestemmingsformulier dd. 9/09/2015

Advies werd gevraagd door:

Lic. G. PORTZKY ; Hoofdonderzoeker

BOVENVERMELDE DOCUMENTEN WERDEN DOOR HET ETHISCH COMITÉ BEOORDEELD.
ER WERD EEN POSITIEF ADVIES GEGEVEN OVER DIT PROTOCOL OP 9/09/2015. INDIEN DE STUDIE NIET WORDT OPGESTART
VOOR 8/09/2016, VERVALT HET ADVIES EN MOET HET PROJECT TERUG INGEDIEND WORDEN.
Vooraleer het onderzoek te starten dient contact te worden genomen met Bimetra Clinics (09/332 05 00).

THE ABOVE MENTIONED DOCUMENTS HAVE BEEN REVIEWED BY THE ETHICS COMMITTEE.
A POSITIVE ADVICE WAS GIVEN FOR THIS PROTOCOL ON 9/09/2015. IN CASE THIS STUDY IS NOT STARTED BY 8/09/2016, THIS
ADVICE WILL BE NO LONGER VALID AND THE PROJECT MUST BE RESUBMITTED.
Before initiating the study, please contact Bimetra Clinics (09/332 05 00).

DIT ADVIES WORDT OPGENOMEN IN HET VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN HET ETHISCH COMITÉ VAN 15/09/2015
THIS ADVICE WILL APPEAR IN THE PROCEEDINGS OF THE MEETING OF THE ETHICS COMMITTEE OF 15/09/2015

- o *Het Ethisch Comité werkt volgens 'ICH Good Clinical Practice' - regels*
- o *Het Ethisch Comité beklemt oont dat een gunstig advies niet betekent dat het Comité de verantwoordelijkheid voor het onderzoek op zich neemt. Bovendien dient U er over te waken dat Uw mening als betrokken onderzoeker wordt weergegeven in publicaties, rapporten voor de overheid enz., die het resultaat zijn van dit onderzoek.*
- o *In het kader van 'Good Clinical Practice' moet de mogelijkheid bestaan dat het farmaceutisch bedrijf en de autoriteiten inzage krijgen van de originele data. In dit verband dienen de onderzoekers erover te waken dat dit gebeurt zonder schending van de privacy van de proefpersonen.*
- o *Het Ethisch Comité benadrukt dat het de promotor is die garant dient te staan voor de conformiteit van de anderstalige informatie- en toestemmingsformulieren met de nederlandstalige documenten.*
- o *Geen enkele onderzoeker betrokken bij deze studie is lid van het Ethisch Comité.*
- o *Alle leden van het Ethisch Comité hebben dit project beoordeeld. (De ledenlijst is bijgevoegd)*

Universitair Ziekenhuis Gent
De Pintelaan 185,B- 9000 Gent
www.uzgent.be

Wendy Van de Velde
09/332 56 13
wendy.vandevelde@uzgent.be

J.

CONTACT Secretariaat	TELEFOON +32 (0)9 332 56 13 +32 (0)9 332 59 25	FAX +32 (0)9 332 49 62	E-MAIL ethisch.comite@ugent.be
UW KENMERK	ONS KENMERK 2015/0922	DATUM 09-sep-15	KOPIE Zie "CC"

Vervolg blz. 2 van het adviesformulier betreffende project EC UZG 2015/0922

- *The Ethics Committee is organized and operates according to the 'ICH Good Clinical Practice' rules.*
- *The Ethics Committee stresses that approval of a study does not mean that the Committee accepts responsibility for it. Moreover, please keep in mind that your opinion as investigator is presented in the publications, reports to the government, etc., that are a result of this research.*
- *In the framework of 'Good Clinical Practice', the pharmaceutical company and the authorities have the right to inspect the original data. The investigators have to assure that the privacy of the subjects is respected.*
- *The Ethics Committee stresses that it is the responsibility of the promotor to guarantee the conformity of the non-dutch informed consent forms with the dutch documents.*
- *None of the investigators involved in this study is a member of the Ethics Committee.*
- *All members of the Ethics Committee have reviewed this project. (The list of the members is enclosed)*

Namens het Ethisch Comité / On behalf of the Ethics Committee
Prof. dr. D. MATTHYS
Voorzitter / Chairman

CC: De heer T. VERSCHOORE - UZ Gent - Bimetra Clinics
FAGG - Research & Development; Victor Hortaplein 40, postbus 40 1060 Brussel
Lic. G. PORTZKY - UZ Gent - Psychiatrie

Universitair Ziekenhuis Gent
De Pintelaan 185,B- 9000 Gent
www.uzgent.be

Wendy Van de Velde
09/332 56 13
wendy.vandevelde@uzgent.be